ПОЛИТИКИН
ЗАБАВНИК

4. X 1991. ● ИЗЛАЗИ ПЕТКОМ ● ГОДИНА LIII ● ЦЕНА: 40 ДИН. ● БРОЈ 2075

Немачка 3.00 DEM, САД 1.25 USD, Швајцарска 2.50 CHF
Шведска 13.00 SEK, Аустрија 20.00 ATS,
Грчка 300 GRD, Енглеска 1.00 GBP

Ђирђеч

Верovали или не!

ПАПУАНЦИ

КАО ЗНАК БОГАТСТВА ЧУВАЈУ И ИЗЛАЖУ ЛОБАЊЕ СВИЊА КОЈЕ СУ ПОЈЕЛИ ТОКОМ ЖИВОТА.

Карло Емануеле Вицани

/1617-1661/

ПОСТАО ЈЕ ДОКТОР ФИЛОЗОФИЈЕ НА УНИВЕРЗИТЕТУ У ПАДОВИ (ИТАЛИЈА) СА 16 ГОДИНА, А ПРОФЕСОР СА 18.

ГРОБОВИ

ПОГЛАВИЦА СА ОСТРВА ГИСУ (СОЛОМОНОВА ОСТРВА) ПРАВЕ СЕ ОД БЛОКОВА ИСКЛЕСАНИХ ОД КОРАЛНИХ СПРУДОВА. ПОСТАВЉАЈУ СЕ У МОРЕ ТАКО ДА МОГУ ДА СЕ ВИДЕ И ПОСЕЋУЈУ САМО ЗА ВРЕМЕ ОСЕКЕ.

КАПЕТАН Луис Крац

(1773-1858)

ИЗ ИНДИПЕНДЕНСА У ТЕКСАСУ (САД), У ЈЕДНОЈ БОРБИ СА ИНДИЈАНЦИМА ЗАДОБИО ЈЕ 27 УБОДА СТРЕЛОМ, А ИПАК ЈЕ ПРЕЖИВЕО, ОПОРАВИО СЕ И ЖИВЕО ЈОШ 18 ГОДИНА.

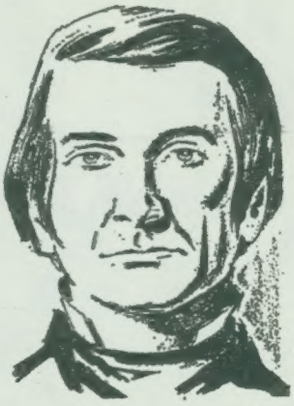

СРЕБРНИ НОВЧИЋИ

СА ЛИКОМ ГОРГОНЕ, ЧУДОВИШТА ИЗ ГРИЧКЕ МИТОЛОГИЈЕ, КОВАЛИ СУ СЕ ПРЕ 2400 ГОДИНА У МАКЕДОНИЈИ ДА БИ ЗАПЛАШИЛИ ЛОПОВЕ.

ВЕСТАЛКЕ

СВЕШТЕНИЦЕ КОЈЕ СУ ЧУВАЛЕ СВЕТИ ОГАЊ У ХРАМУ РИМСКЕ БОГИЊЕ ВЕСТЕ, НОСИЛЕ СУ ОГРТАЧЕ КОЈЕ СУ ИМ ПОСЛЕ ВЕНЧАЊА ПОКЛАЊАЛЕ НЕВЕСТЕ.

ЈЕСТЕ ЛИ ВЕЋ ЧУЛИ ДА...

●●● **један канадски програмер направио је компјутерску банку вицева у којој се тренутно чува преко хиљаду шала и анегдота.**

●●● **у совјетском граду Запорожју производи се портабл електрични апарат против болова назван „Тари". Заснива се на врло једноставном принципу: кроз нервне завршетке пропуштају се електрични импулси одређене величине и правца. Максимална снага струје није већа од три милиампера. Статистика је показала да се код половине одраслих бол знатно смањује, док код деце тај проценат износи целих 90 одсто.**

●●● **тркачи из Африке често излазе на старт за трке на дугим стазама, па чак и за маратон – боси, а истраживања која су недавно спровели британски биомеханичари показала су да за то постоји добар разлог. Научници су, наиме, утврдили да се код човека који трчи бос свод стопала савија 7–10 милиметара, док и најбоље патике обезбеђују лук од свега 5–6 милиметара и тако се губи 20–30 одсто енергије мишића!**

●●● **у америчком граду Минеаполису однедавно у трговини која продаје компакт дискове ради робот. По жељи купца он „руком" извади тражени диск са огромне полице на којој је поређано више од 5000 плоча, по жељи је ставља и на грамофон. На жалост, не уме да се смеши, али зато никад није дрзак и кусур враћа до последњег цента.**

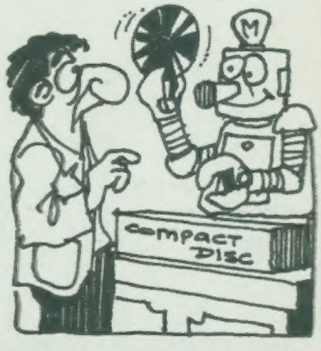

Илустровао: Зоран Петканић-Петко

Walt Disney

ПАЈА ПАТАК

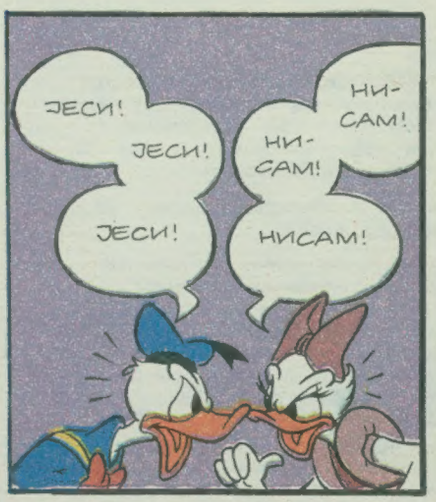

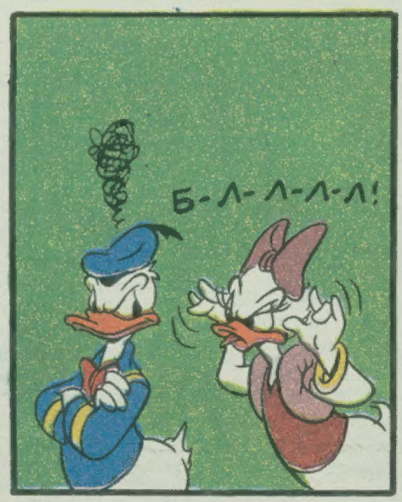

©1990 The Walt Disney Company
All Rights Reserved

Distributed by King Features Syndicate

ЈЕДАН ВОЗ ЗА ЈЕДНОГ ЧОВЕКА

Др Анто Гвозденовић је у руској војсци догурао до генерала освајајући градове, али и многе европске коцкарнице. У Монте Карлу ни данас не желе да га се сећају. Зналац пет језика тукао се у седам ратова и отишао у – заборав...

Чета мала, многи би рекли и одабрана, с муком се пробијала беспућима Кавказа. Десетина војника, три водича и наочит официр имали су задатак да се што пре придруже штабу генерала Скобељева. Предстојала је одсудна битка да руска царска војска у Туркменској покори средњоазијски народ Ахал-Текинце.

Официр с чела колоне био је др Анто Гвозденовић који је из Москве приспео у кавкаски округ где је именован за лекара. Касније ће овако објаснити свој одлазак из престонице у далеку руску провинцију:

„Прихватио сам ту службу јер сам желео да видим ту чудновату земљу, о којој су толике ужасе причали, и у којој су неколике руске војничке експедиције погинуле и сасвијем уништене...".

У штабу славног руског генерала Гвозденовић је дочекан с олакшањем. У сукобима са жилавим и упорним Ахал-Текинцима било је мноштво повређених, а мало праве лекарске помоћи. Уз то, пре лекара стигао је и глас о њему као неустрашивом ратнику, учеснику неколико ратова.

Најжешћа битка водила се око тврђаве Геок-Тепе у којој се утврдило преко десет хиљада бранилаца. Руси су узалудно, пуна два месеца, у силним налетима заустављани пред бедемима непокорног града. Било је све извесније да ће руска армада и овога пута морати да призна пораз.

Јуриш, војници моји!

Доктор Анто Гвозденовић од силног посла око рањеника није успевао честито ни да омирише барут. Даноноћно је, често тетурајући од умора, обилазио све већу импровизовану болницу и у најтежим условима обављао најсложеније операције.

Битка за Геок-Тепе није јењавала. Мртве с обе стране не само што нису стизали да покопају него нису успевали ни да преброје. Руси су упорно нападали, Ахал-Текинци се још упорније бранили. И често, у изненадним јуришима, излазили из тврђаве правећи пустош међу већ деморалисаним руским војницима.

У једном таквом излету Ахал-Текинци су успели да од главнине одсеку најелитнији руски батаљон који је имао задатак да се, по сваку цену, пробије у град. Генерал Скобељев више није могао да успостави никакву везу са командантом батаљона. Сваки покушај да се неко пробије до опкољене јединице и пренесе јој генералово наређење завршавао се кобно. Ахал-Текинци су направили непробојан обруч.

Анто Гвозденовић – очигледно жељан правог ратног окршаја – отишао је код генерала Скобељева и затражио да му дозволи да покуша да се пробије до опкољеног батаљона. Генерал га је дуго одбијао, лекар му је био и те како потребан. На крају је попустио и Гвозденовић је кренуо у неизвесност.

Детаљи његовог пробијања до одсечене јединице нису познати. Зна се, једино, да је успео да се домогне штаба опкољеног батаљона и да је тамо затекао нимало веселу слику. Морал војника био је никакав, муниција на измаку, а глад и жеђ погубни. Уз то, Анто Гвозденовић није имао коме да преда поруку генерала Скобељева.Командант батаљона је био мртав, штаб десеткован.

За тренутак обезнађен затеченим стањем, лекар се брзо прибрао, позвао на договор неколико официра и преузео команду. Успео је да их наговори да је једини излаз из тог безизлаза јуриш на тврђаву Геок-Тепе. Изненадан и немилосрдан.

Браниоци су били затечени. Нису очекивали да напад на тврђаву може да стигне од стране дотад опкољеног батаљона откуд им, веровали су, није претила ни најмања опасност.

Под командом др Анта Гвозденовића батаљон је успео да се први пробије у достад неосвојиву утврду и одлучујуће допринесе коначном паду Геок-Тепе. На бојишту је остало преко осам хиљада мртвих бранилаца, али су и руске јединице имале огромне губитке.

Анто Гвозденовић је закорачио у легенду. Славила га је цела Русија, а у Москви му је приређен величанствен дочек. Одликован је високим одличјима и унапређен у чин мајора.

Ред студија, ред ратова

Захваљујући историчару др Душану И. Мартиновићу и његовом дугом истраживачком раду, у прилици смо да реконструишемо безмало цео животопис доктора Анта Гвозденовића, изузетно занимљиве личности не само наше прошлости.

ЦРНА ГОРА У ЊУЈОРКУ

Када је с јесени 1918. у САД расписан велики „Народни зајам за слободу", у циљу пропаганде уведени су у Њујорку такозвани „дани" за поједине земље. Гвозденовић се изборио за „црногорски дан" док су, на пример, Белгија и Србија имале по пола дана за пропаганду у тој акцији.

Према сведочењу листа „Libre Serbie", број 6 од 27. новембра 1918. то је овако изгледало:

„У част савезника прошлог месеца је у свим већим местима у Америци приређена свечаност. Најмањем савезнику, Црној Гори, пао је у део највећи амерички град Њујорк. Тај црногорски дан у Њујорку прослављен је на најсвечанији начин у присуству црногорског посланика, конзула и особља посланства, као и најугледнијих представника Сједињених Држава. На челу свечане поворке била је војска и музика, а том је приликом развијена и црногорска застава. Поред осталих говорника, говорио је о Црној Гори и посланик Гвозденовић, који је био у генералској униформи. Ово је највећа свечаност коју је Црна Гора доживела, јер је на њој суделовало више душа него Црна Гора има становника...".

Анто Гвозденовић се родио 1854. у Вучјем Долу, у Ћеклићима. Рано је остао без оца, али и рано исказао даровитост за многе ствари. Уписао се у тек основану Богословију на Цетињу и као посебно добар ђак добио упут од књаза Николе да иде у Русију, на студије медицине.

Трагови његовог живота сачувани у многим списима – а и у неколико књига, путописа и студија које је оставио заборавном потомству –

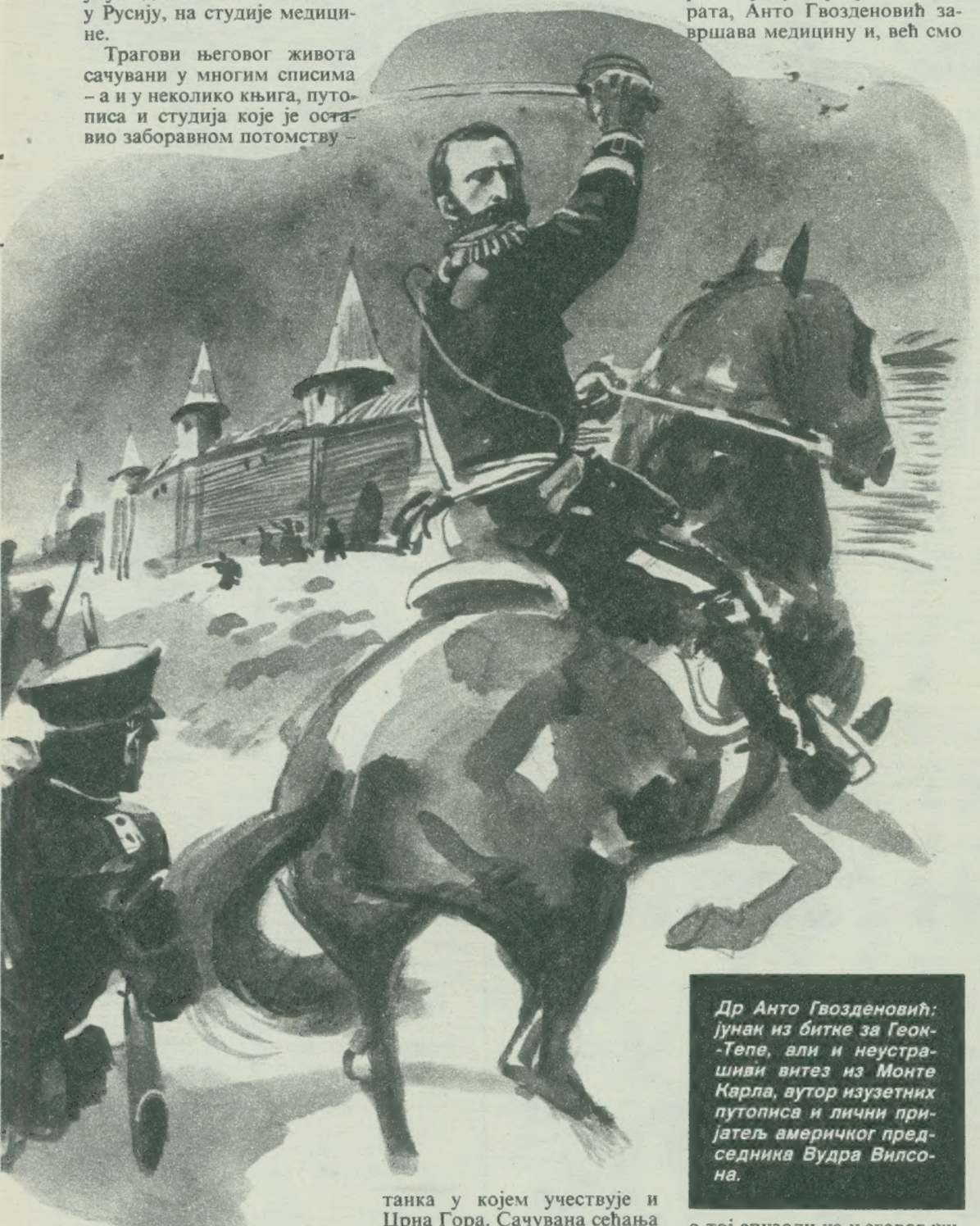

Др Анто Гвозденовић: јунак из битке за Геок-Тепе, али и неустрашиви витез из Монте Карла, аутор изузетних путописа и лични пријатељ америчког председника Вудра Вилсона.

упућују да се и на студијама у Москви показао као бриљантан ђак. Чувени професор Боткин био је одушевљен својим учеником, његовом интелигенцијом и образовањем, али и изгледом. Већ после прве године студија Анто Гвозденовић као делегат Московског универзитета учествује на светским конгресима у Берлину и Лондону.

Судбина већине студената из наших крајева који су за знањем морали да иду у велике европске градове није мимоишла ни Анта Гвозденовића. Тек, сјајно започете студије морао је да прекине 1875. због Херцеговачког устанка у којем учествује и Црна Гора. Сачувана сећања казују да је у неколико окршаја показао задивљујућу храброст.

Следеће године, по наредби књаза Николе, одлази у Москву да настави студије. Ни тамо дуго нема мира. Књигу и перо изнова замењује пушком и сабљом. По познатом обрасцу кад год Русија некоме објави рат или то неко учини Русији, Црна Гора не оклева, увек на страни „мађушке" Русије. Тако у Руско-турском рату као добровољац учествује и студент медицине. На бугарским бојиштима Анто Гвозденовић је зарадио неколико високих одличја.

Коначно, успевши да поред студија прегрми и два рата, Анто Гвозденовић завршава медицину и, већ смо о тој епизоди из његовог живота говорили, стиже као војни лекар у Кавкаски округ.

Бесане ноћи сненог мајора

Након славе задобијене освајањем дотад неосвојиве утврде Геок-Тепе др Анто Гвозденовић је са својим пуком премештен близу Варшаве. И, што је за његово даље житије важно, близу Европе и једног сасвим другачијег начина живота.

Кад год добије одсуство, обилази велике и светлуцаве европске вароши предајући се њиховим чарима: коцки, лепим женама и високом друштву. Међутим, никада не заборавља да је војник и угледан официр. О једном догађају чији је главни учесник био управо он, дуго је брујала цела Европа.

Наиме, др Анто Гвозденовић жарко је желео да посети Азурну обалу и њен бисер Монте Карло. Стигао је и остао у – коцкарници. Неколико дана и ноћи није излазио из блештаве сале за игру готово хипнотисан магичним путањама куглице рулета. А срећа га је служила као никога пре. Гомила новца расла је пред њим из сата у сат. Занесен игром и невероватним добитком, закаснио је на воз који је из Париза ишао за Варшаву, где је и даље било седиште његовог пука.

Маниром племића и човека потпуно свесног својих моћи, а у жељи да и даље остане официр достојан сваког поштовања, др Анто Гвозденовић је од француске железнице наручио посебну композицију која је једног јединог путника одвезла од Париза до Варшаве. Мајор Гвозденовић стигао је на време да се јави команди.

Гвозденовић је са својим пуком убрзо премештен у Петроград где је сваки слободан тренутак проводио у друштву распусних и докоих руских племића. „Јунак из Монте Карла" у овдашњим изазовима остао је празних џепова и отишао у пензију. Закратко.

Кад је 1904. избио Руско-јапански рат (Црна Гора је, дабоме, под хитно објавила рат Јапану), др Анто Гвозденовић је наново обукао униформу. Пре одласка за Манџурију – остало је записано – примила га је и руска царица Марија Фјодоровна и за пређашње заслуге поклонила му скупоцену амајлију. Из војне се, због показаног херојства, вратио као генерал-лајтнант.

У Црну Гору је стигао у педесет седмој години. Ни ту га нису мимоишли ратови: учествовао је у Балканском и Првом светском рату, а у избеглиштву је био и председник Министарског савета црногорске владе.

Последње године живота провео је у родном месту где је и умро, 2. септембра 1935.

П. Милатовић

Илустровао: Брана Јовановић

ПИШТОЉ „ЦЗ-99”

ГРОМ У РУКАМА

Овај пиштољ је настао под занимљивим околностима. Пре извесног времена током посете фабрици оружја „Црвена застава” у Крагујевцу један амерички трговац оружјем више у шали него озбиљно рекао је: „Треба ми најбољи пиштољ на свету и то у року од три месеца, купићу сву количину коју произведете”. Ни сам, наравно, не верујући да је тако нешто могуће за тако кратко време.

Конструктор оружја Божидар Благојевић, инжењер, прихватио је, међутим, изазов Американца. У предвиђеном року, уз данонoћни рад како код куће тако и у фабрици, урадио је пројектну документацију и прототип пиштоља. Узимајући у обзир постојеће пиштоље и њихове могућности, конструктор Благојевић направио је један од најбољих пиштоља на свету. Ево укратко његове грађе и могућности деловања.

„ЦЗ-99” је борбени пиштољ са муницијом од 9 mm (15 метака + 1 метак у цеви) која је најраспрострањенија на Западу и користи се у аутоматском оружју (УЗИ, ИНГРАМ, ХЕКЛЕР и КОЧ и други).

То је први пиштољ произведен у Југославији који има двоструко дејство. То значи: ако је метак у цеви, може се опалити без запињања ударача. Поред тога има и једноструко дејство где се прво запне ударач па се тек онда опали. Овај начин користи се за прецизно гађање.

Пиштољ ради на принципу кратког трзаја. Први метак се убацује у цев, а остали меци, док их има у оквиру навлака, после избацивања [illegible] пуцња и убацују у цев. То је такозвани полуаутоматски начин рада. Аутоматска кочница на ударној игли омогућава да се сигурно носи метак у цеви. Чак и кад пиштољ падне на запет ударач, он неће опалити.

Усадник пиштоља израђен је од алуминијумске легуре, а навлака из једног комада од полди челика. Цев пиштоља је хромирана споља и изнутра и не захтева чишћење и посебно одржавање, а има дужи рок трајања и мање се троши. На предњем и задњем нишану уграђене су тритијумске цевчице што омогућава нишањење у условима смањене видљивости. У сваком тренутку без репетирања пиштоља помоћу „индикатора” метка у цеви на навлаци можемо, погледом или на додир, проверити да ли је метак у цеви. Пиштољ има исте команде са леве и десне стране тако да је без разлике погодан за коришћење и леворукима и дешњацима.

Склапање и расклапање ради чишћења и одржавања обавља се без употребе алата.

Пиштољ је поуздан у свим временским условима: од −30°C до +50°C, не сметају му прашина, блато, вода, са њим може да се пуца и испод воде.

„ЦЗ-99” има низ побољшања и нових решења која га сврставају у најбоље пиштоље света.

На тестирању у Лас Вегасу на SHOT SHOW пиштољ „ЦЗ-99” показао се одлично и добио најбоље оцене. Амерички партнери били су веома задовољни, а „Црвена застава” је доказала да је један од водећих произвођача наоружања у свету.

Ж. Митић

1) рам; 2) навлака; 3) цев; 4) повратна опруга; 5) вођица повратне опруге; 6) оквири – лево је оквир за 20, а десно уобичајени са 15 метака.

Пиштољ „ЦЗ-99” употребљив је и у блату

ХАЛО, ХАЛО, за кућу и џунглу

ТЕЛЕФОН БЕЗ МАНЕ

За 35.000 долара може да се купи апарат помоћу кога са било које тачке Земљине кугле можете да позовете било које место на истом небеском телу

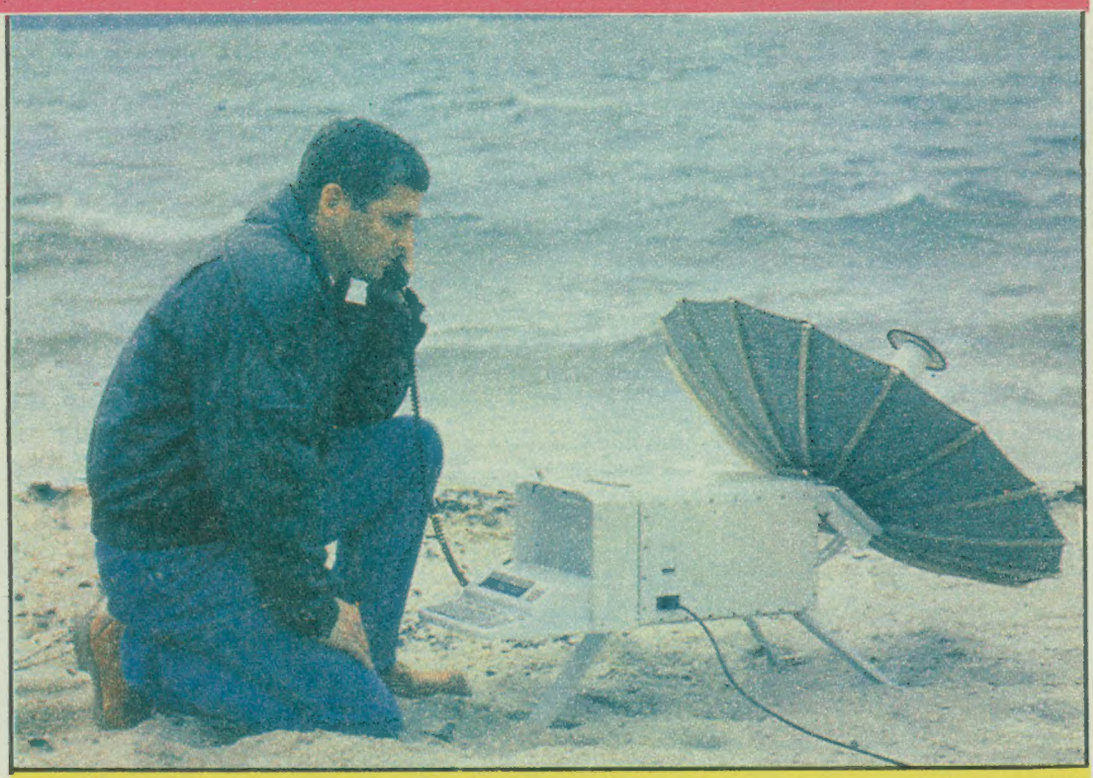

„Magnaphone" – згодан за ношење, али и склапање које траје само три минута.

У развијеним западним земљама телефонирање из аутомобила више није никакав луксуз, а у улици Оксфорд у Лондону све врви од пословних људи који носе мале бежичне радио-телефоне и разговарају док ходају.

Међутим, неупућени би требало да знају да је такво телефонирање условљено изградњом читаве мреже радио-пријемника и предајника која има задатак да покрије одређено подручје у којем се налазе корисници радио-телефона. Дакле, радио-сигнал из вашег апарата, ако се налазите у поменутој улици у Лондону, одлази до првог облакодера где је смештена пријемно-предајна антена и станица, па онда преко мреже релеја до поштанских комуникационих линија. Даље се сигнал из радио-телефона преноси уобичајеним путем. Не звучи баш једноставно, али уз помоћ рачунара све то може лепо да се удеси.

Богати Енглез у „ролс-ројсу", у који се, стандардно, уграђују радио-телефони, ако неким чудом залута, на пример, на Ибарској магистрали у Овчарско-кабларској клисури, неће са тог телефона и са тог места никако успети да добије било кога да му објасни пут. Једноставно, домет његовог радио-телефона је сувише мали да би достигао било који предајник који је у стању да прима, односно преноси сигнале из „ролс-ројса". Узалуд му богатство на овој магистрали!

Само торба више

Међутим, од јула ове године постоји нада и за богатог Енглеза. Компанија „Magnavox/Nav Com" направила је најмањи, најлакши и најјефтинији сателитски терминал. У питању је уређај (види слику) који обједињује телефон, телекс и телефакс уз помоћ кога са било које тачке на Земљиној кугли можете да позовете било коју тачку на истом небеском телу.

Име те електронске машине је „magnaphone" и тешка је 20 килограма. Састоји се од мале сателитске антене у облику кишобрана која, као и кишобран, може да се распакује тако да је „magnaphone" састављен из два мала пакета запремине 80 кубних дециметара (80 литара). Дакле, згодан је за ношење – само торба више у пртљагу.

Склапање овог уређаја траје свега три минута, а у то време укључено је и склапање и подешавање антене ка сателитској мрежи „INMARSAT" у Земљиној орбити. При томе би онај ко жели да телефонира требало, приближно, да зна географску дужину и ширину места са кога телефонира. Када се ти подаци укуцају у мали терминал, "magnaphone" сам окреће антену према најповољнијем сателиту из поменуте сателитске мреже „INMARSAT" која је тако замишљена да у сваком тренутку може да покрива сваки педаљ Земљине површине, укључујући и све океане. Дакле, уместо мреже земаљских примопредајника „magnaphone" користи сателите који даље преносе поруке као приликом интерконтиненталних телефонских разговора.

Свако задовољство кошта

После успостављања везе са сателитом све је исто као код обичног телефона, телекса или телефакса. Бирате број и разговарате (телефон), или укуцавате поруку (телекс) или стављате папир у мали прорез (телефакс). На сличан начин, ако неко зна ваш позивни број, може да вас позове телефоном или пошаље телекс или телефакс поруке. И све то без обзира да ли сте са својом електронском машином „magnaphone" у Лондону, на Северном полу, на пучини мора близу Рта добре наде или у џунгли Амазоније.

„Magnaphone" се производи у четири варијанте. Најјефтинија кошта 34.880 америчких долара, али је зато и најтежа: преко 40 килограма. Најлакша, она од 20 kg, најскупља је и за њу треба дати 48.880 долара. Свако задовољство се плаћа.

Компанија „Magnavox/Nav Com" није у овом послу од јуче, она је произвођач сличних, али далеко тежих и кабастијих, уређаја за које би и богати Енглез размислио да ли да их стави у свој „ролс-ројс". Такве уређаје најчешће су користиле мировне снаге Уједињених нација и дипломате којима је важно да поуздано и у сваком тренутку, са било ког места и у било које време, могу да успоставе везу с ким год желе. У последњих 12 месеци компанија је продала преко 200 комада тих тежих и не толико савршених модела.

Само са Средњег истока, где је скоро завршен рат између Ирака и уједињене коалиције, „Magnavox/Nav Com" добила је наруџбе за 75 нових „magnaphone" уређаја иако у тренутку наручивања још ни један није био направљен.

А. Павић

РЕЦЕПТ ЗА СЛАТКУ СМРТ

Римска аристократија одушевљено је прихватила кулинарске рецепте из Грчке. Ни слутили нису да, облизујући усне, срљају у сопствену пропаст

Пису узалуд неки разборити грађани старог Рима опоминьали своје владаре: „Раскош и порок су извор сваког зла које може да нас снађе."

И били су у праву. Са њима се, углавном, слажу и данашњи историчари јер кажу да су уживања у благостању и разврат потамнели сјај царства и довели га до пропасти.

Старо римско царство, дакле, упропастио је сладак живот.

– Нипошто! – успротивио се овој теорији доктор С. Џилфилан, историчар медицине из Санта Монике у Калифорнији. – Уместо слатког живота, за пропаст Рима криви су – слатки сокови!

А ево и његовог објашњења: вино и сируп од грожђа справљани су на начин који је у њима остављао трагове једног подмуклог отрова. Испијајући вино из пехара и захватајући кашикама заслађено јело, римско високо друштво несвесно је вршило масовно самоубиство: Рим је прво поболевао, а затим умирао од тровања крви!

Подмукло дејство олова

Свестан смелости своје теорије и утицаја који она може да има на историју, доктор Џилфилан нуди и необориве доказе:

– Ово је потпуно ново објашњење пропасти Римског царства – закључује он у једном стручном часопису. – Оно се ослања на токсикологију, статистику и археологију. Доказни материјал су ископане кости, стари римски кулинарски рецепти и оловом обложени судови у којима су припремана јела.

– Та јела су – тврди доктор Џилфилан – и одвела Римско царство у пропаст.

Још су стари Римљани знали – тврди он даље – да рудари у рудницима олова лако подлежу тровању. Тачније: да удисање оловне прашине може бити смртоносно. Нису, међутим, слутили да олово може да делује и на много подмуклији начин! Јер, довољно је да човек уноси редовно незнатне количине у свој организам, па да неприметно оболи. Већа количина од једног милиграма дневно, унета преко органа за дисање или органа за варење, може да изазове тровање.

Хроничан затвор, грчеви у стомаку и цревима први су знаци, а затим се као последице тровања јављају малокрвност, губитак тежине, болови у зглобовима, понекад чак и пролазна одузетост, губитак вида, па и право лудило.

Доктор Џилфилан посебно наглашава да хронично тровање оловом смањује способност рађања код жена. Отров унет у организам може да доведе до побачаја, а у тежим случајевима и до потпуне неплодности.

– Сами римски аутори – објашњава он – у својим описима болести наводе појединости које јасно указују да тровање оловом у то време није било никаква реткост. Напротив! Ископине откривају да су богати Римљани спремали храну у оловним судовима и да су вино пили из оловних пехара. Чак су и воду за пиће доводили оловним цевима, а да буде још горе, одаје у којима су живели фарбали су бојама справљеним од разних оловних једињења...

Дуго кувани отров

Бавећи се детаљним и свестраним испитивањима, доктор Џилфилан је израчунао да је вино старих Римљана могло да буде затровано на чак четрнаест начина!

Олово је, пре свега, доспевало у вино са унутрашњих зидова посуда у којима је чувано, затим са делова винских преса, пехара из којих се пило, са судова у којима су га зими загревали... Оловни оксид је додаван шири да би се неутралисала киселина, а вину је често додаван и грожђани сируп који је, према теорији доктора Џилфилана, главни изазивач тровања.

РИБЕ У ОПЕРИ

Испод раскошног здања Париске опере брчкају се рибе. У резервоару на једанаест метара испод земље Данијел Базен, ватрогасац палате Гарније у којој је опера, већ двадесет четири године бави се необичним хобијем: узгајањем великих риба-мачака тешких више од три килограма.

Њих могу да виде и посетиоци Опере и туристи уколико су спремни да се спуштају безбројним степеницама и тумарају дугачким полумрачним ходницима. Тај лавиринт води до два резервоара за воду од којих један има 2.500, а други 160 кубних метара.

Ти резервоари су некада, захваљујући случајном сплету канализационих цеви, освежавали и влажили ваздух у оперској сали за време врућих летњих вечерњих представа. Клима-уређаји одавно су заменили овај природни еркондишн и ватрогасац Базен је мањи резервоар претворио у џиновски акваријум. Његове становнике храни остацима из оперске кафетерије.

ОТРОВНИ РУДНИК У ЗУБИМА, А И ШИРЕ

Млечне зубиће који, кад за то дође време, испадају из вилица пољске, источнонемачке и мађарске деце родитељи и зубари брижљиво чувају и скупљају, али не за успомену. Шаљу их Универзитету у норвешком граду Бергену зато што је установљено да пулпа (срж) млечних зуба упија олово, калцијум, бакар, цинк и остале елементе којих има у ваздуху и намирницама.

Анализа дечијих зуба је драгоцени показатељ загађења човекове околине и показује у којој мери организам прима отрове из ваздуха и хране, а источне земље су, на жалост, у том погледу првокласна лабораторија.

– Тај сируп је – тврди доктор Џилфилан – требало да вину продужи век трајања јер је олово које је садржало у себи уништавало бактерије које изазивају буђавост. Несрећни Римљани, међутим, нису ни слутили да продужавајући век вину, у ствари, скраћују свој.

Тај кобни слаткасти сируп садржавао је велики проценат олова, већ и због самог начина на који је справљан.

Ево како: грожђани сок се дугим кувањем згушњавао на трећину своје првобитне количине, а сви рецепти за тај поступак прописивали су искључиво употребу оловних судова.

Дуго загревање и стално мешање свакако су знатно повећали проценат олова у сирупу.

А да зло буде веће, стари Римљани су тај сируп употребљавали уместо шећера који је у то време био права реткост и увожен је чак из Индије.

Научници су, додуше, још почетком овог века тврдили да су Римљани у свој организам уносили знатне количине олова, али нису знали за чињеницу коју доктор Џилфилан износи као највреднији податак у својој теорији о пропасти Римског царства.

По њему: олово није тровало расу – већ класу!

Само је римско високо друштво могло да пије вино и употребљава грожђани сируп. Аристократија је, према томе, била највише изложена деловању слаткот отрова.

Цареви без потомака

Да би утврдио колико су се заиста Римљани тровали, доктор Џилфилан је дао да се лабораторијски утврди проценат олова у костима четрдесеторице Римљана из тога доба који су припадали разним друштвеним слојевима. Већ прва испитивања показала су да је у костима некадашњих патриција проценат олова много виши него код осталих, док је у костима плебејаца, то јест простог народа, олово нађено само у незнатним траговима.

Ови резултати у потпуности се слажу са већ много пута потврђеним податком да је римска аристократија имала веома мали број потомака.

Многи римски цареви нису имали директних наследника, па се то питање решавало тако што су престолонаследника – усвајали.

Све то недвосмислено показује да је много више римске господе и племства умирало него што се рађало, а последице су познате: римска аристократија изумрла је за мање од шест векова.

Иста судбина задесила је, према Џилфилановој теорији, и оне најинтелигентније и најспособније припаднике сиромашне класе који су успели да се уздигну до одређеног степена благостања.

Оловна смрт од вина и лагодног живота била је неизбежна.

Али, доктор Џилфилан сматра да је још један антички народ „на сличан начин... за свега неколико векова потпуно исцрпео сву своју снагу". То питање, међутим, оставља стручњацима. Нека је провере на класичној Грчкој.

По његовом мишљењу, римска аристократија је са кулинарским и подрумарским рецептима из Грчке истовремено добила и рецепт за сопствену пропаст!

J. A.

Илустровао: Брана Јовановић

ВИШЕ ОД ЈЕДНЕ ОВЦЕ НА ЧЕТИРИ ЧОВЕКА

ТОП-ЛИСТА ЗЕМАЉА ГДЕ ЈЕ ВИШЕ ОВАЦА НЕГО ЉУДИ

Земља	Овце	Људи	Овце по глави становника (приближно)
1. Фокландска острва	705.000	1.916	368
2. Нови Зеланд	66.400.000	3.564.000	20
3. Аустралија	159.177.000	16.263.000	10
4. Уругвај	25.560.000	3.060.000	8
5. Монголија	13.194.000	1.900.000	7
6. Намибија	6.300.000	1.184.000	5
7. Исланд	770.000	247.000	3
8. Мауританија	3.950.000	1.888.000	2
9. Сомалија	11.500.000	5.800.000	2
10. Либија	5.700.000	3.809.000	1,5

Процењено је да у свету има 1.157.643.000 оваца, у просеку више од једне овце на четири човека. Само, нису баш правилно распоређене.

СВАКИ ПЕТИ ЧОВЕК ЈЕ КИНЕЗ

ДЕСЕТ ЗЕМАЉА СА НАЈВИШЕ СТАНОВНИКА НА СВЕТУ

Земља	Бр. становника
1. Кина	1.088.570.000
2. Индија	800.326.000
3. СССР	283.100.000
4. САД	243.830.000
5. Индонезија	180.368.000
6. Бразил	147.095.000
7. Јапан	122.090.000
8. Бангладеш	107.088.000
9. Пакистан	104.601.000
10. Нигерија	56.973.000

Илустровао: Зоран Петканић-Петко

DIK BROWNE

ХОГАР СТРАШНИ

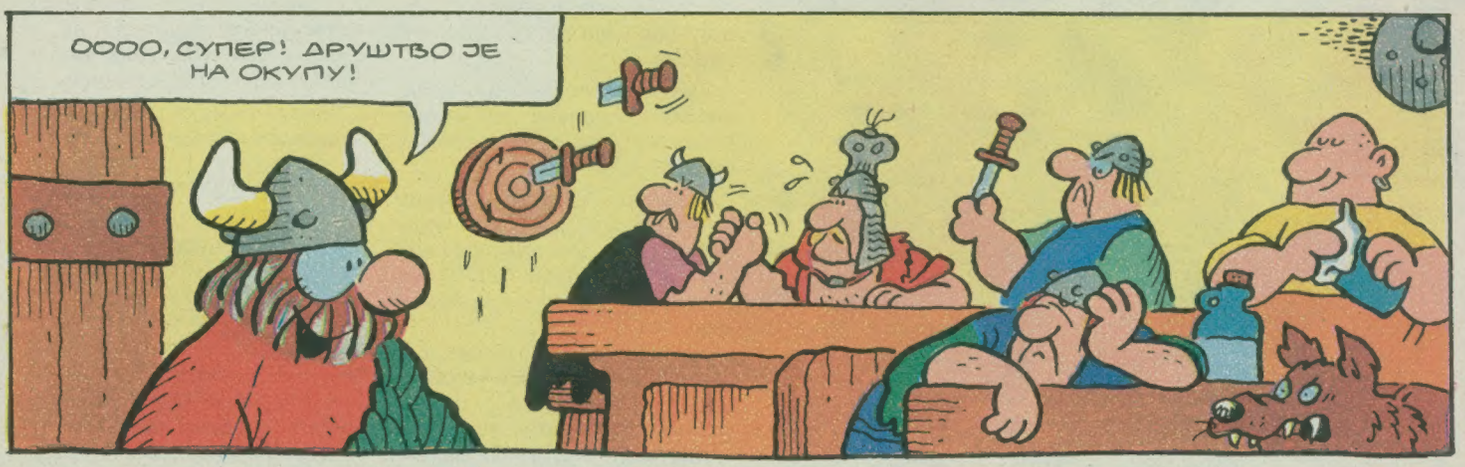

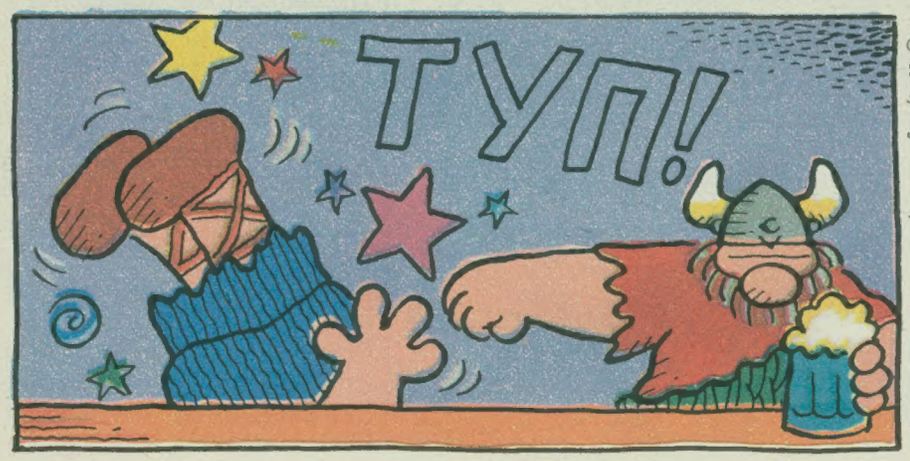

© 1991 by King Features Syndicate Inc World rights reserved

ИЗГУБЉЕНИ У ПОДЗЕМНОМ ЛАВИРИНТУ

ЖИВОТ ПИШЕ ДРАМЕ

– Тата, како изгледа када се умире? – изустио је старији син. – Прво нам се, због ниске телесне температуре, чини да је пријатно топло и очи нам се склапају од сна. Онда постепено губимо свест и срце престаје да нам куца – одговорио је Гери

Гери Леутс, за воланом плавог камиона, питао је своје синове: – Има ли пута на видику?

– Нема, тата – одговорили су тринаестогодишњи Буди и деветогодишњи Тим.

Пошли су да неколико дана испитују пећину Њу Траут у Вирџинији и тражили су путељак који је водио ка улазу у њу.

Тридесетседмогодишњи Гери, топограф по занимању, живео је с децом у држави Флориди. Али, детињство је провео у Херндону у Вирџинији. Ту је заволео спелеологију, односно тумарање по подземним шпиљама, и ту упознао Линду којом се оженио.

И Линда је делила његову страст према истраживању подземних ходника, галерија и теснаца и надали су се да ће, једног дана, са собом водити и своју децу. Судбина је хтела другачије. Линда је у тридесет другој години умрла од рака а Гери је следеће четири године сасвим посветио малишанима.

Тим је, најзад, угледао прилаз пећини. Гери је паркирао камионет покрај путељка и заједно су истоварили пртљаг. Код улаза у шпиљу Гери се уписао у књигу – спелеолози, за случај да им се нешто догоди, бележе име, датум и час уласка у подземље. Гери је записао сва три имена и додао: понедељак, 18. јун 1990, 9.30 часова.

Ушли су у мрак са ацетиленским лампама на кацигама. Сва тројица су имала кошуље с дугим рукавима и џинс панталоне а дечаци и штитнике за колена. Унутра је било тако мрачно да је слаба светлост њихових лампи деловала заслепљујуће. А било је и хладно: у пећинама највиша температура не прелази 12 Целзијусових степени.

Као већина искусних спелеолога Гери се оријентисао без посебних, звали су их вештачких, путоказа. Он је при сваком скретању проверавао прећени пут и памтио оно што је на њему битно. Ризично, али за двадесет година никада се није изгубио.

У Дедаловом теснацу

После неких четири стотине метара било је време да се поново напуне лампе, пре него што крену низ тесан и кривудав пролаз познат под именом Дедал.

Гери је узео Будијеву лампу, одврнуо јој дно и заменио употребљени и истрошени карбид новим гранулама. Затим је отворио вентил и вода је поцурила кап по кап на карбид ослобађајући ацетилен. Када је то било готово, креснуо је и упалио пламичак. Исто је урадио и са Тимовом и својом лампом.

Нико од њих тројице, док су се потрбљени увлачили у Дедалов теснац, није приметио још једну књигу за уписивање имена, датума и часа проласка. Спуштали су се, очарани, у своје подземно царство.

Кретали су се пузећи кроз безбројне отворе. Кацигама су ударали о сталактите. По лицима им се таложила густа црна прашина. Пошто су прешли шездесетак метара кроз Дедал, Гери је дао знак да стану и мало се одморе.

Да би наставили даље низ Дедал, требало је спустити се дугачким врлетним теснацем, а затим се провући кроз веома узан пролаз. Гери је мрштећи се погледао свој ранац пун намирница, боца с водом, кутија с гранулама карбида и обичних свећа. Одлуку је донео олако: – Нека нас ранац чека овде док истражујемо оне ходнике доле. После ћемо га узети.

Угасиле су се лампе

Подесио је свој хронометар на тридесет минута, односно на мање него што ће трајати гориво у њиховим лампама, и наставили су да се спуштају. Десет минута касније и шездесет метара дубље светлост у Тимовој лампи почела је да трепери.

– Вратимо се горе – рекао је Гери.– Ако лампе нису како треба, опасно је покушавати даље.

Тимова лампа брзо се сасвим угасила и само с две напредовали су много спорије. А онда је светлост и у Будијевој лампи почела да трепери и слаби. Гери се следио. „Немогуће!", помислио је. А када се и Будијева лампа угасила, проклео је час када је ранац оставио горе.

Док су пузали уз једно окно, Гери је кроз слабашну светлост своје лампе угледао велики комад дрвета наслоњен на пећински зид. Приликом спуштања нису прошли поред тог дрвета и Гери је сада сасвим сигурно знао да су се изгубили.

– Децо, направићемо полукруг – рекао је трудећи се да му глас звучи обично.

– Да ли смо се изгубили, тата? – питао га је Буди.

– Којешта, само не могу да препознам ово место! – одговорио је да их не би преплашио.

У ствари, Гери се борио са сопственом паником. Ту где су се налазили није постојало баш ништа од онога што је упамтио при продазу а то је значило да туда нису ни прошли.

Сваки од ходника кроз које су пролазили давали да нађу пут враћао их је на оно исто дрво. Били су у ћорсокаку. А онда је и светлост у Геријевој лампи угасила. Зауставили су се, као скамењени, у потпуном, густом као тесто, мраку подземља. Место где су се у том часу налазили била је ивица стрмог понора.

Прекршио основно правило

– Не мичите се! – викнуо је Гери и стао између деце и урвине. – Можда у остацима употребљеног карбида има нека неистрошена гранула. Хајде да потражимо, тако бисмо добили мало светлости да нађемо неко безбедно склониште.

Пронађене грануле карбида Гери је ставио у своју лампу и, пошто нису имали воде, резервоар напунио мокраћом. Креснуо је и указао се пламичак за који су знали да неће дуго трајати.

Захваљујући тој слабашној светлости нашли су се у подземној галерији где их је довео један од ходника. Легли су на велику заравњену стену и, када се пламичак угасио, знали су да светлости више неће имати.

Герија је, поред страха, гризла и савест. Оставивши ранац с намирницама и горивом, прекршио је основни закон спелеолога: увек имати код себе бар два додатна извора светлости!

– Тата, шта мислиш када ћемо изићи одавде? – прекинуо га је у грозничавом размишљању Тимов гласић.

– Чим неко нађе наш камионет, значи вероватно сутра или у среду, довешће помоћ.

Тада му је пало на памет да на тој пустој стази усред ноћи неко лако може да украде камионет и нестане без трага. Истина, он је свом брату Џиму рекао да ће у четвртак бити с децом код Линдиних родитеља код Ричмонда у Вирџинији. Да ли ће дотле издржати? Био је тек почетак понедељка.

Чији је плави камионет?

Ноћ су провели припијени један уз другог да би им било топлије. Деца су спавала, а Гери би повремено задремао. Будило га је непрекидно шуштање и лепршање слепих мишева којих је, по свој прилици, било на стотине.

Сутрадан у подне уста су им била сува и испуцала од жеђи и тресли су се од хладноће. Гери је храбрио децу знајући да очајање не води ничем добром. Говорио им је да издрже и да их већ сигурно траже.

Следећег дана, у среду, сва тројица пробудила су се из немирног полусна у грозници. Жеђ их је уништавала.

Те исте среде после подне један човек обавестио је полицију о напуштеном плавом камионету код улаза у пећину Њу Траут. Полицији није било тешко да утврди да камионет припада Геријеву Леутсу из Тампе на Флориди и ступила је у везу с његовим суседима. Од њих су сазнали да је трочлана породица отишла на пут.

У четвртак ујутру Гери и дечаци једва су говорили јер им је језик, отекао од жеђи, запињао о већ оболеђена непца. Плућа су их болела од наталожене прашине.

У четвртак касно поподне полицији у Вирџинији стигао је телекс из Тампе на Флориди. Тамошњи полицајац Рик Гилеспи, чим је сазнао где је виђен камионет, повезао се с Националним удружењем спелеолога. Тако је сазнао да је Гери Леутс њихов дугогодишњи члан.

Келнер с водом у подземљу

Заточеници подземног лавиринта провели су четвртак и ноћ између четвртка и петка у делиријуму. Буди је бунцао о покваренима телекомандама а Тиму се чинило да лежи на пољском кревету с кога само што није пао. Геријеву се привиђао келнер који разноси воду и сокове ходницима подземља.

У петак по подне Буди је питао оца:

– Тата, како изгледа када се умире?

– Прво нам се, због ниске телесне температуре, чини да је пријатно топло и очи нам се склапају од сна. Онда постепено губимо свест и срце престаје да нам куца – одговорио је Гери.

Око шест предвече тог истог петка мала група спелеолога сазнала је да је један од њихових нестао и то с децом. За мање од два сата чланови Националне комисије за помоћ спелеолозима окупили су се код подножја планине у којој су се налазиле три шпиље: Њу Траут, Траут и Хамилтон.

Како су нашли Геријев потпис у књизи на улазу у све три пећине, а у унутрашњој књизи у Њу Трауту, испред Дедаловог пролаза га није било, закључили су да треба претражити Траут и Хамилтон.

Око 23.45 h спелеолози Џон Хемпел, Мартин Харди и Рик Бекс, пошто у тим двема шпиљама није било ни трага од залуталих, пошли су да провере и Њу Траут. После поноћи, на неколико стотина метара у унутрашњости Дедала, угледлаи су црвени ранац пун намирница и резервног карбида.

Три тела у лежећем положају

– Овде су! – викнули су углас и почели да их дозивају по именима. Пећина је остала нема. У један ујутру спасиоци су почели да стрепе да ће на неком завијутку наћи само три леша.

Гери је чуо своје име и био је уверен да халуцинира. А затим:

– Гери, Буди, Тими, да ли нас чујете?

Гери се подигао на лактове и ужасно промуклим гласом викнуо: – Овде смо!

Часак касније спасиоци су у одсјају пламичака својих лампи угледали обрисе три тела у лежећем положају.

Сва тројица извучена су из пећине и пребачена у болницу. Осим опасног губитка течности из организма код Герија и Тимија дошло је и до поремећаја нервног система услед вишедневног слабог напајања крвљу, а код Будија су се појавиле тешке плућне компликације.

Преживели су и излечили се, али још нису спремни за нова спелеолошка истраживања. Геријеву ни дан-данас није јасно због чега су се лампе много пре времена погасиле, али му је јасно да више не сме да крши правила тако опасног спорта као што је спелеологија.

Б. Д.

МА ШТА КАЖЕШ

САГНИМО ГЛАВУ

Ако случајно неком учиним нешто нажао, није ми тешко да му се извиним. То ми је најважније у животу. Умем да сагнем главу и замолим за опроштај. Мислим да би свет био лепше место када би тако поступали сви људи. То не само да не понижава, већ човека чини већим. ■

Мстислав Ростропович
славни виолончелиста
и диригент

ЗА ДОБАР СТАРТ

Моја деца и ја често нисмо били, најблаже речено, истог мишљења. И хвала Богу! Увек сам сматрао сасвим нормалним када ми противурече и не слушају ме. Родитељи би требало да имају на уму да нису само родитељи већ и кости које младунцима служе за оштрење зуба ■

Питер Јустинов

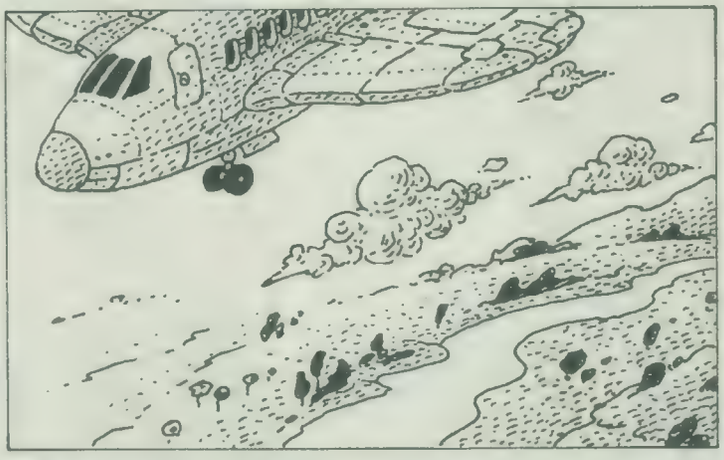

ПРОФЕСИОНАЛНА ДЕФОРМАЦИЈА

Због јаког ветра на реци Потомак пилот је имао тешкоћа при спуштању на аеродром у Вашингтону и после два узалудна покушаја авион је почео да се пење. Мој отац је тада приметио какао се његов сусед, блед као крпа, грчевито држи за своје седиште.

– Ништа не бринте, момци у кокпиту одлично знају шта раде – покушао је мој отац да га охрабри.

– Уопште нисте у току – зацвилео је престрашени господин – ја сам професионални пилот и савршено ми је јасно шта они сад тамо раде! ■

МНОГО СРЕЋЕ УЗ ОБИЧНЕ СВЕЋЕ

Никада нећу заборавити дивно романтично вече које сам провео код куће са својом рођеном женом. После фине вечере удвоје уз упаљене свеће певали смо наше омиљене песме пратећи се на клавиру. Онда смо у полумраку играли образ уз образ уз музику с плоча. После тога изишли смо у башту и држећи се за руке шетали по месечини као заљубљени пар. „Како је срећа једноставна!", говорио сам себи и заклињао се да ћемо одсад често тако радити.

Сутрадан ујутру појавио се мајстор за оправку телевизора и све моје наде распршиле су се као мехурићи сапунице. ■

НИЈЕ МУ ДОЗВОЛИЛА МАМА

Славни вулканолог Харун Тазијеф провео је младост у Белгији, земљи коју је требало да представља на Олимпијади 1936. године. У својој аутобиографији он каже:

„Био сам у боксерској репрезентацији. Мислим да сам имао велику шансу да освојим златну медаљу јер сам у својој категорији био апсолутни фаворит. Али, Олимпијске игре одржавале су се у Берлину, под Хитлером, и мајка ми је забранила да на њима учествујем.

На сву срећу. Јер, да сам победио, отишао бих у професионалце и никада не бих открио чар вулкана." ■

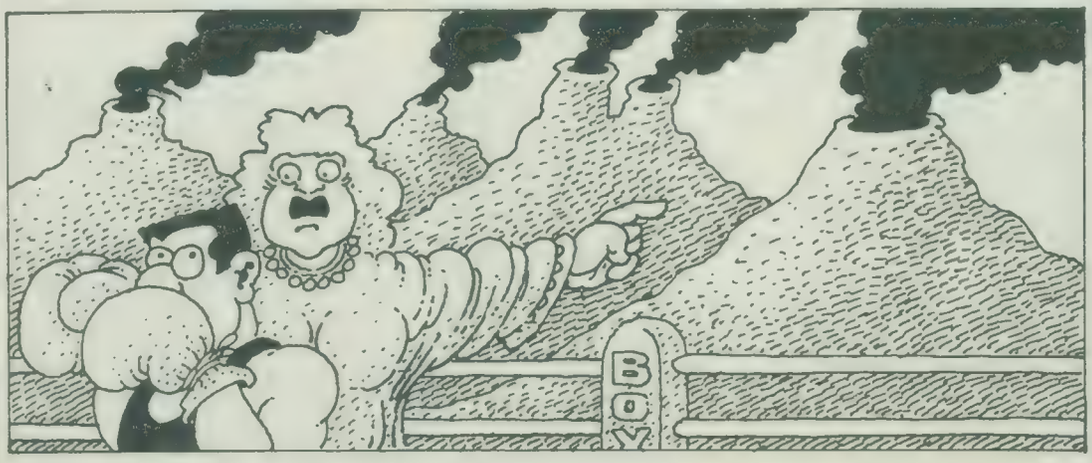

ИПАК, ПОКУШАЈТЕ!

Аутоматски телефонски одговор велике робне куће у Чикагу: „За рекламације молимо окрените број 5. За везу са службом за рекламације молимо покушајте број 6459834822955392. Пријатно!" ■

Илустровао: Љубомир Милојевић-Љубац

100.000 година заједно

КИНЕЗИ ТО ВОЛЕ СИТНО, СИТУШНО...

Још у прастара времена Кинези су држали кућне љубимце које су чували у издубљеним, сувим тиквицама у унутрашњем џепићу крај срца

Све што нас учи Библија, петога дана постања света Бог је створио „китове велике и све живе душе што се мичу што проврвеше по води по врстама својим и све птице крилате по врстама њиховијем". А шестога дана „створи Бог звјери земаљске по врстама њиховијем и стоку по врстама њезинијем и све ситне животиње по врстама њиховијем" Потом је Бог створио човека и жену и рекао им

„Рађајте се и множите се и напуните земљу, и владајте њом и будите господари од риба морских и од птица небеских и од свега звјеринја што се миче по земљи"

Људи, како знамо, нису послушали Бога у свему што им је наложио али баш ову заповест, да буду господари и риба, и птица и свих животиња и те како добро су чули И тако испада да заједнички живот на нашој планети, који је по Библији почео истовремено, а наука мисли баш тако, тече хиљадама година у знаку човекове надмоћи и господарења над свим другим бићима.

Изгледа да је Бог заборавио да створи инсекте, или се није упуштао до те мере у биологију, тек они се у библијско доба не спомињу Међутим, ако се са „врућег" терена Мале Азије, где се ваљда „догодио" библијски почетак света преселимо на Далеки исток, у стару Кину, односи људи и животиња стоје мало другачије

Мила, мала бубашваба

Кинези су од давнина били склони свему што је фино, прецизно, филигранско, дакле и сасвим ситно. Имали су осећај за сићушне ствари и умели да их уоче и баш та особина начинила је од њих велику и богату цивилизацију Јер, захваљујући свиленој буби и ткању најлаганије, најсјајније, најшушшавије и најпријатније тканине на свету, свиле, они су се надалеко прославили, али и обогатили

Буба дакле Ако за нас данас свила није никакво изненађење без обзира што је и после толико миленијума баш она најскупоценија тканина, многи ће се изненадити када чују да су још у прастара времена Кинези држали кућне љубимце – инсекте Али, то никако није била, рецимо та драгоцена свилена буба него најчешће бубашваба! Гадни црни жохар како је још називају! Баш њену силуету открили су историчари уметности на бронзи старој четири хиљаде година

Волели су и цврчка што је можда разумљивије У кинеским гробницама налажене су фигурице тог инсекта изрезбарене у плочицама од жада и стављене у уста мртвих А на сликама из времена династије Танг 8 век понекад се виде лепе младе жене како шетају са кавезима у којима је – цврчак

На овој слици из 19. века види се кинеска породица чији су сви чланови упослени око разврставања чахура свилене бубе. То је посао миленијумима везан за кинеско поднебље и свакодневицу.

Бронзани летећи коњ из времена Хан (од 3. века пре н. е. до 3. века)

На овој керамици из 18. века приказан је Лао-Це како седи на свом буфалу – симболу животне мудрости

Пас од теракоте био је направљен у прогребне сврхе у периоду Хан

Међу кућне љубимце у Кини, барем од 15. века, спада и зрикавац Људи су га држали у издубљеним, сувим тиквицама у унутрашњости кимона, крај срца, а слободно се може рећи да је и данас жива традиција држања буба-певачица

То не значи да Кинези нису од давнина волели и птице-певачице којима су посвећивали велику пажњу, учили их да певају, носили их у бамбусовим крлеткама у шуму да се „друже" с осталим птицама Најзад, баш су стари Кинези од најстаријих времена држали и црвену рибицу у посуди од порцелана или у вртном рибњаку, за гледање и уживање, а и да им употпуни уметнички уређен амбијент

За јело и морски и копнени пас!

Па ако се с рибицом исцрпљује списак кућних љубимаца древне Кине, то никако не значи да друге животиње нису имале своју историјску улогу. Као и свуда на свету, и Кинези су користили животиње за рад у пољу, за добијање хране или вуне и крзна, али то није ништа посебно Изненађујуће је, међутим, да се у Кини једе све, од пераја морског пса до мајмунског мозга, укључујући и – човековог најстаријег пријатеља пса! Чак се и данас штенад сматрају специјалитетом, као, рецимо јагњетина код нас

Али, ни са псом у Кини није једноставна ствар. Археологија је открила и доказе за сасвим супротан однос према псу. Нађени су остаци паса који су припадали древним моћницима и који су носили скупоцене огрлице од злата и драгуља. А у доба династије Шанг која је владала шест векова, од 1700. до 1100. године пре наше ере, није било гробнице краља или принца у којој није био сахрањен барем један пас – у саркофагу, заједно са човеком или сам. Ваљда да чува господара и у „оном" животу, како је то чинио на земљи

У Кини бронзаног доба пас чувар није само плашио могуће разбојнике или пацове, него и – зле духове. Тако су недавна ископавања на месту једне палате из времена Шанг открила скелет осам паса укопаних у темеље у седећем положају и главама окренутим према фасади

И друге животиње имале су у старој Кини необична симболична значења. Тако су патке представљале љубав између супружника, лет дивљих гусака, али и сама та птица, растанак или изневерену наду, а пепељаста чапља са својим широм раширеним огромним крилима – срећу Зец је значио бесмртност, лисица, шта би друго, женску лукавост. Најзад, и јелен са својим разгранатим роговима означавао је срећу, па нека тај лепи симбол заврши овај преглед животиња значајних у старој Кини

ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК
4. 10. 1991.

од арене до менажерије

Хватање гепарда за Акбара, трећег могулског цара Индије – гравира из 16. века.

Масакр у арени био је врхунска забава старих Римљана

Овакав призор можемо да видимо и данас, истина ретко. Снимак је са почетка века када су укротитељи медведа били бројни

БИО ЈЕДНОМ ХОТЕЛ ЗА ЛАВОВЕ

Негде се зову аклиматизационе станице, негде менажерије или зоолошки вртови. Постојали су одвајкада, само што се са њиховим становницима различито поступало кроз векове, већ како се мењао људски укус

Египћани су у доба фараона сматрали да се поједини богови јављају у животињском облику, па су за обожавање градили светилишта и храмове које су чувале – опет животиње. Такав је био свети лав из Хелиополиса коме је, пошто-пото, морало да се осигура потомство. Он је, као и друге њему сличне животиње које су чувале египатска светилишта, живео на слободи. О њему су бринули свештеници тако што су му доносили најбоље комаде меса за гозбу, доводили му најлепше лавице, купали га у млакој води и мирисали, а по смрти сахранили у пространим гробницама.

И животиње које су Египћани држали за лов или рат биле су исто тако пажене и храњене, а међу такве спадали су опет лавови, затим гепарди, соколови и друге грабљивице, доцније и слонови. У многим записима спомињу се „куће за лавове", поред палата у којима су звери, пошто су биле припитомљене, живеле слободно.

Слично су поступали и Вавилонци и Персијанци. А ево шта се десило када је Александар Македонски у свом освајачком походу године 331. пре нове ере стигао у Вавилон. Његови су војници масакрирали око четири хиљаде припадника рода дивљих мачака које су краљица Семирамида и краљ Асурбанипал користили за лов!

Ма какве козје уши, лавови цара Трајана

Стари Грци, занимљиво, нису држали животиње ни укроћене ни неукроћене, али су зато Римљани све пре и после њих превазишли у... окрутности. Код њих је био обичај да сваки конзул који се врати из ратног похода продефилује кроз престоницу са заробљеницима и пленом, па су тако Римљани 280. године пре нове ере први пут видели слонове отете од пораженог епирског краља Пира. А 263. у „вечном граду" нашле су се 142 звери које је конзул Метелус запленио у Картагини. Одведене су у арену где су унакажене и коначно поубијане стрелама.

Римска публика била је очарана том новом забавом и од тог часа тражила је све више и више крви у арени свог Колосеума. Тако је Сципион године 169. прославио разарање Картагине убијањем 63 пантера и 40 медведа, али то није било ништа у поређењу са Цезаровим тријумфом који је главом платило 400 лавова. Помпеј их је потамањио чак 600, уз 20 слонова и једног носорога, док је Неронова лична гарда побила 300 лавова и исто толико медведа.

За увесељавање незасите публике служиле су и међусобне борбе самих животиња, затим животиња и гладијатора, дезертера или заробљеника, а посебна „посластица" у арени било је бацање хришћана међу звери. Колико су Римљани уживали у тим крвавим борбама и колико им је требало животиња спремних, у сваком тренутку, нека каже и овај историјски податак: цар Трајан, мада га памтимо по „козјим ушима", имао је посла са далеко снажнијим и опаснијим животињама – у његовој приватној менажерији чамило је 1.100 звери!

Сваки иоле богатији Римљанин држао је звери и са најлепшим примерцима шепурио се улицама што је доводило до... случајних епи-

Ово је изрезбарена слоновача из Вавилона на којој се виде борбе звери са људима

зода налик на оне из арене. То се завршило наређењем које је забрањивало присуство животиња на јавним местима, али је дошло и до истребљивања лавова, тигрова, слонова и нилских коња из средоземних области. Додуше, са падом Западног римског царства нестале су и велике менажерије.

Зарада у мајмунском новцу

Ни у средњем веку није јењавала помама за зверима међу краљевима и моћном властелом. Тако је франачки краљ Карло Велики имао свог личног слона који се звао Абул Абас, а стигао му је из Багдада. Вилјем Освајач прешао је Ламанш у пратњи лавова и пантера, док је његов син Хенри Први држао 1100. године праву малу менажерију у лондонском Тауеру. Ту су и радознали посетиоци могли да се чуде страшним зверима – под условом да донесу пса или мачку лавовима на трпезу!. Та се менажерија одржала, веровали или не, све до 1839. године.

И француски краљ Филип Лепи дичио се зверима, па је свуда са собом водио своје лавове, пантере и беле медведе, док је Филип Шести 1328. године сместио у Лувру први „хотел за лавове".

Касније су менажерије почеле да ничу уз палате. Народ није смео да завирује у њих, што не значи да на вашарима, сајмовима или просто трговима није и те како имао прилике да се сит нагледа чуда на четири ноге: од медведа и мајмуна, све до лавова и слонова. Укротитељи су у средњем веку имали привилегију да на улазу у градове не плаћају трошарину, а на трговима су наплаћивали приказивање животиња, па је тако у француском језику до данас остао израз „платити мајмунским новцем"!

И у другим деловима света постојали су чудесни и велики зоолошки вртови. Марко Поло је у 13. веку описао менажерију Великог кана из Каракорума у Монголији, а шпански освајачи – конквистадори – два века доцније открили су зоолошки врт ацтешког принца Монтезуме у коме је на стотине чувара бдело над примерцима готово целокупног животињског света Мексика. Али, можда ниједном владару други нису толико завидели као турском султану Бајазиту који је уз силне дивље звери држао и 7.000 птица!

Сматра се да је француски краљ Луј XIV, који је 1665. сместио своје животиње у версајски дворац, смислио реч менажерија. Ипак, његова је заслуга још већа што је подстицао научно истраживање. Лујева менажерија је 1791. године растурена, а животиње су премештене у Ботаничку башту Музеја за природну историју у Паризу. Ту су их зоолози несметано изучавали и вршили чак и експериментална укрштања. Међутим, публици је дозвољен приступ тек 1800. године.

Иначе, у 19. веку настала је и већина познатих европских зоолошких вртова који постоје и данас: лондонски 1826. године, одмах затим амстердамски и ротердамски, па зоолошки врт у Берлину и тако редом.

КАД СУ СЛОНОВИ ХОДАЛИ ПО ЖИЦИ

● Колико су били бездушни према животињама и људима у арени, толико су стари Римљани, изгледа, били и спретни у дресури. Тако је историчар Плиније Старији описивао слонове који су „ходали по затегнутом канапу" и додао:

„Човек се још више запањи кад их види како се успињу уз канап, па потом силазе главом надоле."

О томе је посведочио и Светоније:

„Један веома познат римски племић јашући на слону спустио се низ уже." Исти писац изнео је упечатљив догађај када је римски цар Сервије Сулпиције Галба приредио игре у Флори где је био претор, на којима су „слонови играли по затегнутом ужету, што је био до тада невиђени призор"!

И Сенека је забележио:

„Један жгољави Етиопљанин нагони слона да клекне као и да хода по ужету."

Када данас ово читамо, не знамо да ли више да жалимо те слонове или да им се дивимо због невероватне спретности.

ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК
4. 10. 1991.

ратни плен на четири ноге

Жорж Луј Леклер, гроф де Бифон (1707-1788), написао је „Природну историју" у 36 томова, а од 1739. обављао је дужност интенданта краљевског врта.

ОДИСЕЈА ШТАТХУДЕРОВИХ СЛОНОВА

Ханс и Парки живели су у слози и љубави све док освајачка војска није пореметила њихову срећу и мир...

Француска је 1793. године објавила рат Холандији да би наредне 1794. њене трупе под командом генерала Пишгрија почеле освајачки поход. Штатхудер, какву је титулу носио холандски принц, побегао је у Енглеску, а Французи су заузели његов дворац Ло који је, уз остале лепоте, имао и богату менажерију. Зебре, буфала, муфлони и газеле, исландски овнови са четири рога и сијасет других ретких животиња ту је мирно проводило дане захваљујући бризи Енглеза Томсона, чувара и хранитеља. Али, највећа реткост Штатхудерове менажерије свакако је био слоновски пар Ханс и Парки који је Томсон посебно волео и пазио

Када су Французи нагрнули у дворац, Томсон се плашио да војници не потуку слонове. Показало се да његова зебња није била без основа, пошто је прва ствар коју је француски заповедник наредио била да се приреди гозба од специјалитета из менажерије – дивљач је увек била на цени

Одлучни Томсон тада је ступио у акцију. Обратио се лично француском генералу Жан-Франсоа-Емеу Дежану који је услишио чувареве молбе и зауставио кување и печење зоолошких примерака пре него што су слонови дошли на ред. Осим њих спасло се и нешто рогатих становника менажерије, затим бодљикаво прасе, један казуар, орао неколико фазана као и величанствени, крупни плави голубови са Нове Гвинеје, све у свему 26 животиња.

ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК
4. 10. 1991.

ПОРУЧНИК БЛУБЕРИ

НАСИЉЕ У КАНЗАСУ II ДЕО

ПИШЕ: ЖАН МИШЕЛ ШАРЛИЈЕ (JEAN-MICHEL SHARLIER) ЦРТА: КОЛИН ВИЛСОН (COLIN WILSON)

ТРЕБА ОДАВДЕ ДА СЕ ИСКОБЕЉАМО СОПСТВЕНИМ СНАГАМА И ТО ПРЕ НЕГО ШТО НАШИ ЉУДИ УПАДНУ У КЛОПКУ!
АХА! ПРОКОПАЋЕМО ТУНЕЛ ДО УЛИЦЕ!
КАКО МИСЛИШ! ОВА ЋЕЛИЈА ЈЕ ПОДЗЕМЉОМ И ИМА САМО ВРАТА!
ОВО КАМЕЊЕ ЈЕ ТРОШНО! ЗА ДВЕ НОЋИ, БИЋЕМО НАПОЉУ!
ЖЕНЕ СУ ОДЛУЧИЛЕ ДА ПОКУШАЈУ БЕКСТВО.
ОХ!
ЧИМЕ ЋЕМО КОПАТИ?
ЖИЦАМА ИЗ НАШИХ СУКЊА!
ЧЕКАЈ!
ТВОЈ БРАНИЛАЦ ЈЕ У ЋЕЛИЈИ ИЗНАД НАШЕ! ЧУЈЕ НАС И ПРИЈАВИТИ!
ОН ЈЕ ИПАК ЊИХОВ!
НЕЋЕ! ЛЕЈН ХОЋЕ ЊЕГОВУ КОЖУ, ТАКО ДА ЈЕ И ЊЕМУ ЈЕДИНИ СПАС БЕКСТВО! ПОВЕШЋЕМО ГА С НАМА!
НА ПОСАО! ДВЕ ОД НАС ЋЕ ЧУВАТИ СТРАЖУ, А ОСТАЛЕ ЋЕ КОПАТИ!
ШТА ЋЕМО СА ЗЕМЉОМ И КАМЕЊЕМ?
ТРПАЋЕМО ИСПОД КРЕВЕТА И У СЛАМАРИЦЕ!
КАТРИН, ПОМОЋИ ЋЕШ МИ ДА ИЗБУШИМО РУПУ У ПЛАФОНУ, ДА ВИСМО ВИЛЕ У ВЕЗИ С БЛУБЕРИЈЕМ!
ПЕВАЈУЋИ НАСАВ ГЛАС ОУЖЊАЧКЕ БАЛАДЕ ДА БИ ПРИКРИЛЕ БУКУ, ДЕВОЈКЕ СУ РАДИЛЕ ПУНОМ ПАРОМ!
СВЕ ФУНКЦИОНИШЕ!
БИЛА СИ У ПРАВУ, НУГЕТ! МАТЕРИЈАЛ ЈЕ ТРОШАН И ПРЕТВАРА СЕ У ПРАШИНУ!
ПЛАФОН ЈЕ ВРЛО ТАНАК И ЛАКО СЕ БУШИ!

ТЕ НОЋИ, ЈАШУЋИ У МАЛИМ ГРУПАМА, КАНТРИЛОВА БАНДА СЕ ОКУПИЛА У ШУМАМА ОКО КАНЗАС-СИТИЈА...
НАПАШЋЕМО СЛЕДЕЋЕ НОЋИ! НЕПРАВИТЕ БУКУ! КОЊИ НЕК' БУДУ ОСЕДЛАНИ И ПОСТАВИТЕ СТРАЖУ!
БИЛБ, НАЂИ ТРИ-ЧЕТИРИ ДОБРОВОЉЦА И ИДИТЕ У ГРАД ДА ОСМОТРИТЕ ПУТЕВЕ НАПАДА И ОДСТУПНИЦЕ!
У ЗАТВОРУ...
НЕЋУ ИЗИЋИ ЖИВ ОДАВДЕ! ЛЕЈН ЋЕ НАЋИ НАЧИН, ДА МЕ ЛИКВИДИРА! СУВИШЕ САМ ОПАСАН ЗА ЊЕГА!
ЈА САМ ЈЕДИНИ КОЈИ БИ СЕ УСУДИО ДА ГА РАСКРИНКА!
ЕЈ! НЕШТО СЕ ЧУЈЕ ИСПОД ОВЕ ДАСКЕ!
УЗ НУГЕТИНУ ПОМОЋ, БЛУБЕРИ ЈЕ УСПЕО ДА ОТКУЈЕ ДАСКУ...
?
НУГЕТ, ЛЕЈН МИ НИЈЕ ОСТАВИО ВРЕМЕНА ДА ТЕЛЕГРАФИШЕМ ПРЕДСЕДНИКУ! ЖАО МИ ЈЕ...
МАЈК, ЧУЈЕШ ЛИ МЕ? ЈА И ОСТАЛЕ ЖЕНЕ СМО ИСПОД ТЕБЕ!
ОСТАЈУ МАЛЕ ШАНСЕ ДА ОБАВЕСТИМ ТОТЕНА И...
НЕМА ВЕЗЕ, МАЈК! ИДУЋЕ НОЋИ ЋЕМО БИТИ НАПОЉУ! И ТИ СА НАМА!
КОПАМО ТУНЕЛ!
НЕЋУ ВАС ОДАТИ, АЛИ НЕ МОГУ НИ ПОБЕЋИ! ПОГОТОВО НЕ СА ВАМА!
ТО БИ ЗНАЧИЛО ДА САМ КРИВ И ПРУЖИЛО БИ ЛЕЈНУ МОТИВ ДА МЕ ОПТУЖИ И ОБЕСИ ЗА НЕПОСЛУШНОСТ И ИЗДАЈУ! ЈА ОСТАЈЕМ!
СУТРАДАН, НЕДАЛЕКО ОД ЗАТВОРА...
НАПИО САМ ЈЕДНОГ СТРАЖАРА И ИЗВУКАО НЕКА ОБАВЕШТЕЊА!
184
186

СВЕ ЗАТВОРЕНИЦЕ СУ ЗАЈЕДНО У ПОДЗЕМНОЈ ЋЕЛИЈИ... ИЗА ОВОГ ЗИДА СУ!
ТРЕБА НАМ ПУНО ДА СТИГНЕМО ДО ЊИХ! ДОБРО СУ ЧУВАНЕ!
ОВО МИ МИРИШЕ НА КЛОПКУ! ИАКО СЕ НЕ ВИДЕ, СИГУРАН САМ ДА ЈЕ ГРАД ПУН ЈЕНКИЈА!
МЕЂУТИМ, У ЗАТВОРУ...
СРЕЋОМ, ЗЕМЉА ЈЕ МЕКА, АЛИ САМО ЈЕДНА МОЖЕ ДА КОПА! ОСТАЛЕ НЕК' УКЛАЊАЈУ МАТЕРИЈАЛ!
ПО МОМ ПРОРАЧУНУ, СТИГЛЕ СМО ДО ЗИДА! УЛИЦА ЈЕ НА ДЕСЕТ СТОПА ОДАТЛЕ!
ЗАБРИНУТА САМ!
ПОЧНИТЕ ДА КОПАТЕ ПРЕМА ГОРЕ, ДО ТРИ СТОПЕ ОД ПОВРШИНЕ! ОСТАТАК ЋЕМО ИСКОПАТИ НОЖАС И ОДМАХ ИЗИЋИ!
У ТОЈ РУПИ СЕ НЕ МОЖЕ ДИСАТИ, А И ЗЕМЉА СЕ МЕСТИМИЧНО ОДРОЊАВА! СРЕЋОМ, ТУНЕЛ НИЈЕ ДУГАЧАК!
19А
У ШУМИ...
ОНОГ МОМЕНТА КАД БУДЕМО КРОЧИЛИ У ГРАД, ВОЈСКА ЋЕ НАМ СКОЧИТИ НА ВРАТ!
НЕМА ШАНСЕ ЗА ОТВОРЕНИ НАПАД!
СВИ ПУТЕВИ КОЈИ ВОДЕ У КАНЗАС СИТИ СУ НАДЗИРАНИ И ЗА НЕКОЛИКО МИНУТА МОГУ БИТИ БЛОКИРАНИ!
ТРЕБА ПОБЕДИТИ НЕПРИЈАТЕЉА НА БРЗИНУ!
АРЧИ, ТОД И БИЛИ, НОЖАС ЋЕТЕ НА ПЕРИФЕРИЈИ ГРАДА ИЗВЕСТИ ВИШЕ СИТНИХ ДИВЕРЗИЈА!
ТРЕБА СЛУДИТИ ЈЕНКИЈЕ И УБЕДИТИ ИХ ДА ИХ ЈЕ НАПАЛА ЧИТАВА АРМИЈА КОНФЕДЕРАЛАЦА ПОДЕЉЕНА У ГРУПЕ!
ИЗВРШИТЕ ШТО ВИШЕ НАПАДА КОЈИ ЋЕ ОДВУЋИ ВОЈСКУ ДАЛЕКО ОД ЗАТВОРА!
А ТИ?
19Б

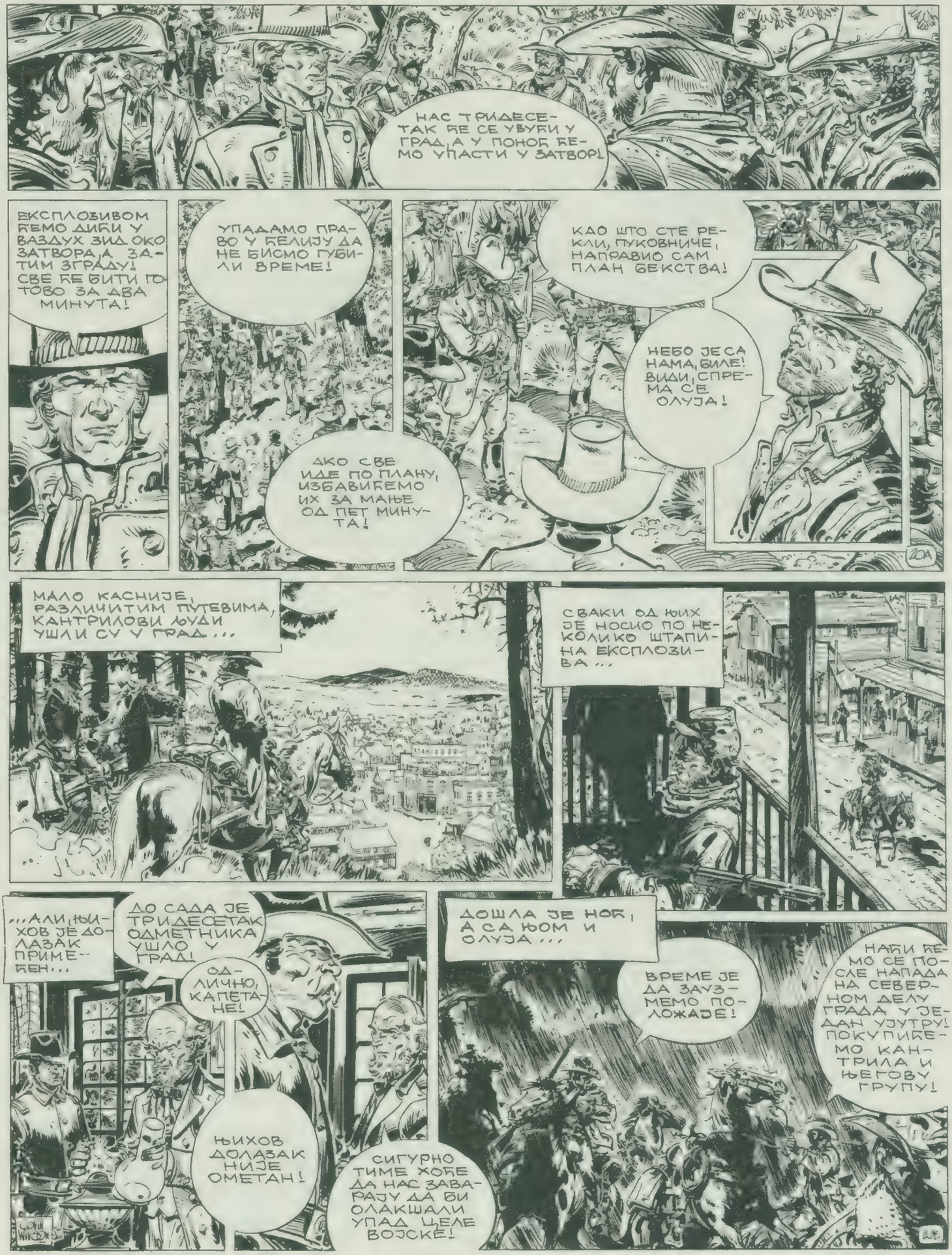
НАС ТРИДЕСЕТАК ЋЕ СЕ УВУЋИ У ГРАД, А У ПОНОЋ ЋЕМО УПАСТИ У ЗАТВОР!
ЕКСПЛОЗИВОМ ЋЕМО ДИЋИ У ВАЗДУХ ЗИД ОКО ЗАТВОРА, А ЗАТИМ ЗГРАДУ! СВЕ ЋЕ БИТИ ГОТОВО ЗА ДВА МИНУТА!
УПАДАМО ПРАВО У ЋЕЛИЈУ ДА НЕ БИСМО ГУБИЛИ ВРЕМЕ!
АКО СВЕ ИДЕ ПО ПЛАНУ, ИЗБАВИЋЕМО ИХ ЗА МАЊЕ ОД ПЕТ МИНУТА!
КАО ШТО СТЕ РЕКЛИ, ПУКОВНИЧЕ, НАПРАВИО САМ ПЛАН БЕКСТВА!
НЕБО ЈЕ СА НАМА, БИЛЕ! ВИДИ, СПРЕМА СЕ ОЛУЈА!
ЈОА
МАЛО КАСНИЈЕ, РАЗЛИЧИТИМ ПУТЕВИМА, КАНТРИЛОВИ ЉУДИ УШЛИ СУ У ГРАД...
СВАКИ ОД ЊИХ ЈЕ НОСИО ПО НЕКОЛИКО ШТАПИНА ЕКСПЛОЗИВА...
...АЛИ ЊИХОВ ЈЕ ДОЛАЗАК ПРИМЕЋЕН...
ДО САДА ЈЕ ТРИДЕСЕТАК ОДМЕТНИКА УШЛО У ГРАД!
ОДЛИЧНО, КАПЕТАНЕ!
ЊИХОВ ДОЛАЗАК НИЈЕ ОМЕТАН!
СИГУРНО ТИМЕ ХОЋЕ ДА НАС ЗАВАРАЈУ ДА БИ ОЛАКШАЛИ УПАД ЦЕЛЕ ВОЈСКЕ!
ДОШЛА ЈЕ НОЋ, А СА ЊОМ И ОЛУЈА...
ВРЕМЕ ЈЕ ДА ЗАУЗМЕМО ПОЛОЖАЈЕ!
НАЋИ ЋЕМО СЕ ПОСЛЕ НАПАДА НА СЕВЕРНОМ ДЕЛУ ГРАДА У ЈЕДАН УЈУТРУ! ПОКУПИЋЕМО КАНТРИЛА И ЊЕГОВУ ГРУПУ!

У ЗАТВОРУ...
ОВО ЋЕ НАМ ОЛАКШАТИ БЕКСТВО! ОЛУЈА ЋЕ ИСПРАЗНИТИ УЛИЦЕ, А СТРАЖАРИ ЋЕ УЋИ У ЗАКЛОН!
ДА, АЛИ ВОДА СЕ СЛИВА НИЗ НАШ ТУНЕЛ, ТАКО ДА МОЖЕ ДОЋИ ДО ОДРОНА!
БЕСНИ ПРАВИ УРАГАН!
ТРЕБА ИЗИЋИ ПРЕТОГА!
ИДЕМО! САРО, ТИ ИДИ ПРВА ДА ДОВРШИШ КОПАЊЕ, А ОСТАЛЕ ЗА ЊОМ! ЈЕДНА ПО ЈЕДНА!
КАД ИЗИЂЕМО, БЕЖИТЕ СВАКА НА СВОЈУ СТРАНУ, ДА ИМ ОТЕЖАМО ПОТЕРУ!
А ТИ?
ЈА ЋУ ПОСЛЕДЊА ИЗИЋИ! ХОЋУ ЈОШ ЈЕДНОМ ДА ПОКУШАМ ДА УБЕДИМ БЛУБЕРИЈА ДА ИДЕ С НАМА!
И ДОК СУ ЗАТВОРЕНИЦЕ БИЛЕ У БЕКСТВУ...
ЕЈ, МАЈК, МИ ИДЕМО! МОЛИМТЕ, ПОЂИ СА НАМА! ЗАЈЕДНО ЋЕМО СЕ МНОГО ЛАКШЕ ИЗВУЋИ!
НЕЋУ, НУГЕТ! ОСТАЈЕМ! ОБАВЕСТИ ТОТЕНА АКО МОЖЕШ! СРЕЋНО!
У ИСТО ВРЕМЕ, НА КРАЈУ ГРАДА...
ВРЕМЕ ЈЕ! КЕН, ПОШАЉИ СИГНАЛ ОСТАЛИМ ДВЕМА ГРУПАМА!
А САД, РАСТРЧИТЕ СЕ, УЗ ПУЦЊАВУ! БЕЗ ПРЕКИДА!
У ИСТО ВРЕМЕ, НА СЕВЕРУ, ЈУГУ И ИСТОКУ, ОТВОРЕНА ЈЕ ВАТРА НА СЕВЕРЊАЧКЕ МОЛОЖАЈЕ...
НЕ ШТЕДИТЕ МУНИЦИЈУ! НЕКА ОВИ ГАДОВИ МИСЛЕ ДА НАС ИМА ДЕСЕТ ПУТА ВИШЕ!

У МЕЂУВРЕМЕНУ, У ПУСТОЈ УЛИЦИ ПОКРАЈ ЗАТВОРА, КАНТРИЛ ЈЕ РАСПОРЕЂИВАО СВОЈЕ ЉУДЕ...
СТАВИ ЕКСПЛОЗИВ У ОВУ РУПУ! БРЗО!
ШТА? КО ИДЕ?
СРЕЋА ДА ЈЕ ГРМЉАВИНА ПРИГУШИЛА ПУЦАЊ! ПОЖУРИМО, ДИВЕРЗАНТСКЕ ГРУПЕ СУ У АКЦИЈИ ВЕЋ ПЕТНАЕСТАК МИНУТА!
У ЛЕЈНОВОМ ШТАБУ...
ОВО НИЈЕ ОБИЧАН НАПАД, ВЕЋ ВЕЛИКА БИТКА, СИРЕ!
ПРОКЛЕТСТВО! УПУТИТЕ СВЕ РАСПОЛОЖИВЕ ТРУПЕ НА УГРОЖЕНА МЕСТА!
ГЕНЕРАЛЕ, НЕПРИЈАТЕЉ НАПАДА ОДАСВУД! МНОГО ИХ ЈЕ!
НЕКОЛИКО ТРЕНУТАКА КАСНИЈЕ, ВОЗНИЦИ СУ ХИТАЛИ КА ПЕРИФЕРИЈИ. ЛЕЈН ЈЕ УПАО У КЛОПКУ...
У ИСТО ВРЕМЕ...
ФИТИЉ ЈЕ УПАЉЕН! СВИ У ЗАКЛОН!
ЗАТВОРЕНИЦЕ СУ ЈЕДНА ЗА ДРУГОМ ПУЗАЛЕ КРОЗ ТУНЕЛ ПРЕМА ИЗЛАЗУ КОЈИ ЈЕ БИО САМО НЕКОЛИКО МЕТАРА УДАЉЕН ОД ПОСТАВЉЕНОГ ЕКСПЛОЗИВА...
ДВОРИШТЕ
ЗИД
УЛИЦА

И ИЗНЕНАДА, ЕКСПЛОЗИЈА. ДЕСЕТ ПУТА ЈАЧА НЕГО ШТО ЈЕ ТРЕБАЛО ДА СЕ ПРОБИЈЕ ТРОШАН ЗИД, ИЗАЗВАЛА ЈЕ ПРАВИ ЗЕМЉОТРЕС...
ДВА МЕТРА ИСПОД ПОВРШИНЕ МЕКАНО ЗЕМЉИШТЕ СЕ ОДРОНИЛО ЦЕЛОМ ДУЖИНОМ ТУНЕЛА ЗАТРПАВАЈУЋИ БЕГУНИЦЕ...
УЗДРМАН ВИБРАЦИЈАМА ЗЕМЉИШТА, И ОРОНУЛИ ЗИД СТАРОГ ЗАТВОРА СЕ СРУШИО...
СРЕЋОМ, РУШЕЊЕ ЗИДА НИЈЕ ПОВРЕДИЛО БЛУБЕРИЈА...
ГОСПОДЕ!
АЛИ, ПЛАФОН БЕЛИЈЕ СЕ ОДРОНИО ЗАТРПАВАЈУЋИ ЖЕНЕ КОЈЕ СУ ЧЕКАЛЕ СВОЈ РЕД ДА УЂУ У ТУНЕЛ...
„САМО ШТО ЈЕ НУГЕТ СТИГЛА ДА ОДМЕНИ ЖЕНУ КОЈА ЈЕ СТРАЖАРИЛА ПОРЕД ВРАТА. БИЛО ЈЕ ТО ЈЕДИНО МЕСТО ГДЕ СЕ ПЛАФОН НИЈЕ СРУШИО...
НУГЕТ! НУГЕТ!

У МЕЂУВРЕМЕНУ, ЛЕЈНОВИ ВОЈНИЦИ СУ СТИГЛИ НА ПЕРИФЕРИЈУ...
ВЕЋ САМ СЕ УПЛАШИО ДА ЈЕ НЕПРИЈАТЕЉ ПРОБИО ОБРУЧ!
МОГЛИ СУ БЕЗ МУКЕ, СИРЕ! ПОБИЛИ СУ ДОСТА ЉУДИ! АЛИ УМЕСТО ДА ЈУРНУ, ОНИ САМО МУЦАЈУ!
У ИСТО ВРЕМЕ...
ПЛАВЦИ НАВИРУ СА СВИХ СТРАНА, БИЛЕ!
БРЗО, СИГНАЛ! ВРЕМЕ ЈЕ ЗА ПОВЛАЧЕЊЕ!
ЕЈ! ДОСТА ЈЕ ПУЦАЊА! ИДЕМО!
ИСТОГ ТРЕНУТКА ПАЉБА ЈЕ ПРЕСТАЛА, А НАПАДАЧИ СУ НЕСТАЛИ У ТАМИ...
ДО ЂАВОЛА! ОДМЕТНИЦИ СУ СЕ ПОВУКЛИ!
JENKI SU BILI PREPLAŠENI...
У ИСТО ВРЕМЕ, У РУШЕВИНАМА ЗАТВОРА...
ОХ, НУГЕТ! ОНА ЈЕДИНА НИЈЕ ЗАТРПАНА!
ГОСПОДЕ! ЕКСПЛОЗИВ ЈЕ ВИО СУВИШЕ ЈАК!
И КАНТРИЛ ЈЕ БИО ЗАТЕЧЕН ИСХОДОМ ЕКСПЛОЗИЈЕ...
!!! КАНТРИЛ
ПРОКЛЕТИ ЈЕНКИ! ГДЕ СУ ЗАТВОРЕНИЦЕ?
ДИШЕ! ЖИВА ЈЕ! САМО ОНЕСВЕШЋЕНА!
ПОД ТВОЈИМ НОГАМА, УБИЦО! ИСКОПАЛЕ СУ ТУНЕЛ ДА СЕ ИЗБАВЕ, А ТИ СИ ИХ ЗАТРПАО!
240

ШТА? ЛАЖЕШ, КОЈОТЕ!
СУВИШЕ ЈЕ КАСНО ЗА СПАСАВАЊЕ! НЕМА ВИШЕ НАДЕ! ЈЕДИНА СТВАР КОЈУ МОЖЕМО ЈЕ ДА ИХ ОСВЕТИМО! У СЕДЛА!
МОЖДА СУ ЈОШ ЖИВЕ! ТРЕБА ИХ ОТРПАТИ!
ИДИ ДО ЂАВОЛА, КАНТРИЛЕ! ХОЋУ ДА СПАСЕМ ЏЕНИФЕР!
ХАРИ, ДОЂИ! ЈЕНКИ САМО ШТО НИСУ СТИГЛИ!
ДМ!
ШТЕТА ЗА ТЕБЕ, АЛИ НИКО НЕ СМЕ ДА СЕ СУПРОТСТАВИ КАНТРИЛУ!
МОЈА ЏЕНИФЕР! УХ! УЖАСНО!
КАД БИЛИ И АРЧИ БУДУ ЧУЛИ ДА СУ ИМ ЖЕНЕ ЗАТРПАНЕ, ТО ЋЕ БИТИ СТРАШНО!
ХАРИ ЈЕ СУВИШЕ ЗНАО, ДА НЕ БИ ОДОЛЕО ЈЕНКИЈЕВСКИМ ТОРТУРАМА! ИДЕМО!
УБИЦО!
МАЛО КАСНИЈЕ...
ИМАМО ИХ! МОЖЕТЕ ПУЦАТИ!
ТИ ИДЕШ С НАМА И ПЛАТИЋЕШ ЗА СВЕ! УЗМИ ХАРИЈЕВОГ КОЊА!
ОВУДА!
ПАЖЊА! ПЛАВЦИ СЕ ВРАЋАЈУ!
ЗАБОРАВЉАШ ПРИЈАТЕЉИЦУ, ГАДЕ!
СЛЕДЕЋИ ПЛАН БЕКСТВА, ЈАХАЧИ СУ СЕ ЗАВУКЛИ У УСКЕ И МРАЧНЕ УЛИЧИЦЕ...
АЛИ, НА ИЗЛАЗУ ИЗ ГРАДА...
СТОЈ! КО ИДЕ?
ЈЕНКИ!

НЕ ПУЦАЈТЕ, ПРИЈАТЕЉИ! МИ СМО ПЕТА ЧЕТА КАНЗАШКЕ КОЊИЦЕ!
УСПОРИТЕ!
КАЖИТЕ ЛОЗИНКУ!
ООХ!
ПУНИТЕ И ПУЦАЈТЕ!
БУМ!
АЛИ, КАД СУ БЕГУНЦИ ИЗИШЛИ ИЗ ГРАДА...
ХЕЈ, ПРАТЕ НАС!
НАДАМ СЕ ДА ЋЕ БИЛ И АРЧИ ДА НАС ПОКРИВАЈУ!
БИЛ И АРЧИ СУ БИЛИ НА СВОЈИМ МЕСТИМА.
ЈБНКИ ЋЕ БИТИ ПОПРИЛИЧНО ИЗНЕНАЂЕНИ!
НЕ БРИНИ, ТУ СМО!
ПУЦАЈ!
ПИ! ПИ! ПИ!
ОДИСТА, ЛЕЈНОВА ВОЈСКА ЈЕ ДОЖИВЕЛА ИЗНЕНАЂЕЊЕ...
!!!

ИЗРЕШЕТАНИ, УЖАСНУТИ, ПЛАВЦИ СУ СЕ РАСТУРИЛИ...
ЗАСЕДА! ПОВЛАЧИМО СЕ! БРЗО!
ХА! ХА! БЕЖЕ КАО ЗЕЧЕВИ!
ЖАО МИ ЈЕ, КИДЕ! ЈЕНКИ СУ ДИГЛИ У ВАЗДУХ ТУНЕЛ КРОЗ КОЈИ СУ ХТЕЛЕ ДА ПОБЕГНУ И СВЕ СУ МРТВЕ!
ШТА?
БИЛЕ, ГДЕ СУ ЖЕНЕ? ГДЕ МИ ЈЕ СЕСТРА?
А МОЈА КАТРИН?
СВЕ?!
ДА, СЕМ ТВОЈЕ НУГЕТ! ОБЈАСНИ НАМ КАКО ТО ДА ЈЕ ОНА ЖИВА И ЗДРАВА!
СМИРИТЕ СЕ, МОМЦИ! НУГЕТ ЋЕ ВАМ САМА ИСПРИЧАТИ ШТА СЕ ДЕСИЛО!
НИСАМ БАШ СИГУРАН, КАНТРИЛЕ!
НУГЕТ ЈЕ ДОЖИВЕЛА ШОК! ЈОШ УВЕК ЈЕ БЕЗ СВЕСТИ И ТРЕБА ЈОЈ ЛЕКАР!
КАСНИЈЕ, САД ПРВО ТРЕБА ДА СЕ ВРАТИМО У НАШЕ СКЛОНИШТЕ! АРИИ, БИЛЕ, ИДЕМО!
АКО ИМА И ЈЕДНА ГРЕШКА НА ТВОЈОЈ СТРАНИ САЗНАЋЕШ ЗАШТО МЕ ЗОВУ „КРВАВИ БИЛ“!
ВАЖИ, УСКОРО ЋЕМО СРЕДИТИ РАЧУНЕ, ВИЛИЈАМЕ!
САТ КАСНИЈЕ КОЛОНА ЈЕ СТИГЛА У МИСУРИ...
ИМА ЈЕДАН ДОКТОР У КРАЈУ! ПРОБУДИЋЕМО ГА!
ЗДРАВО, ДОКТОРЕ! УЗМИ ТОРБУ И КРЕЋИ С НАМА! ПОТРЕБАН СИ НАМ!
НЕ МОГУ! ПОЗВАЛИ СУ МЕ ЗБОГ ПОРОЂАЈА! ОСТАВИ РАЊЕНИКЕ, ПРЕГЛЕДАЋУ ИХ КАД СЕ ВРАТИМ!
ПРАТЕ НАС, А КАНЗАС ЈЕ СУВИШЕ БЛИЗУ! ПОЛАЗИ, ПРИЈАТЕЉУ, ИНАЧЕ ЋЕ ОВА РУПА ИЗГУБИТИ СВОГ ДОКТОРА!

МАТЕ, ВЕЖИ МУ ОЧИ! НЕ ТРЕБА ДА ЗНА ГДЕ ИДЕ!
ПРОКЛЕТ БИО, БЕДНИЧЕ!
ТРИ САТА КАСНИЈЕ, СТИГЛИ СУ ДО СКРОВИШТА...
ДОК, ОДМАХ СЕ ПОЗАБАВИ РАЊЕНИЦИМА, А НАЈПРЕ ЖЕНОМ!
ВРЕМЕ ЈЕ ЗА ОБЈАШЊЕЊЕ, ВИЛИЈАМЕ! БУДИ УБЕДЉИВ, ИНАЧЕ...
БУДАЛО, СВИ СМО РИЗИКОВАЛИ ЖИВОТ ДА ИХ СПАСИМО! ЗАР МИСЛИШ ДА БИХ МОГАО ДА ИХ ЗАТРПАМ, ДОК ЈЕ НУГЕТ БИЛА МЕЂУ ЊИМА!
ДА, АЛИ СЕ СРУШИО И ДЕО ЗАТВОРА!
ТИ СИ МИНИРАО ЗИД!
ШТА ХОЋЕШ ДА КАЖЕШ?
ЛЕЈН ЈЕ СИГУРНО ЗНАО ЗА ПЛАН БЕКСТВА И ТО ЈЕ БИО ОДЛИЧАН НАЧИН ДА ИХ СЕ ОТАРАСИ, ПОГАЂАЈУЋИ НАС ПРАВО У СРЦЕ!
ТАЈ ЂАВО ЈЕ МИНИРАО ЗИД И ПОДРУМ ЗАТВОРА ДА БИ ИХ ЗАТРПАО АКО ПОКУШАЈУ ДА БЕЖЕ!
И ОНДА?
ЛЕЈН НЕ БИ СМЕО ДА ИХ ОБЕСИ!
ДВЕ СУ МОГУЋНОСТИ: ДА ЈЕ НАША ЕКСПЛОЗИЈА ИЗАЗВАЛА ОНУ У ЗАТВОРУ, ИЛИ, ПАК, ДА ЈЕ НАКОН НАШЕ, ЛЕЈН АКТИВИРАО СВОЈУ!
ЗАХВАЉУЈУЋИ ОВОМ ШПИЈУНУ СМЕШТЕНОМ У ЋЕЛИЈИ ИЗНАД ЊИХОВЕ!
НИЈЕ ЛОШЕ! АЛИ КАКО ЈЕ ТАЈ ГАД ЗНАО ЗА ПЛАН БЕКСТВА И ПРАТИО ЊЕГОВО ОДВИЈАЊЕ?
НИСАМ ШПИЈУН!

БИЛО ЈЕ ДОВОЉНО ДА ИЗБУШИ РУПУ У ПАТОСУ И ДА ЧУЈЕ ШТА СЕ ДОЛЕ ДЕШАВА!
ДА, НИЈЕ СЛУЧАЈНО ДА ЈЕ ТАЈ КОЈОТ БИО У ЗАТВОРУ!
НИЈЕ ТАЧНО! ОВАЈ ГАД СВАЉУЈЕ НА МЕНЕ СВОЈУ КРИВИЦУ!
НЕЋЕШ СЕ ЛАКО ИЗВУЋИ!
ТИ СИ КРИВ ЗА ОНО ШТО СЕ ДЕСИЛО И ПЛАТИЋЕШ!
КАНТРИЛЕ, ЂУБРЕ, ЗНАШ ДА ЈА НИСАМ... ОХ!!!
ЗАВЕЖИ!
ВОДИ ГА, КИД! ДАЋЕМО МУ ЛЕПУ ОГРЛИЦУ!
МАЛО КАСНИЈЕ...
ПРОБУДИ СЕ, ВАШКО!
ДОВЕДИ КОЊА, КИД! ЛИЧНО ЋУ МУ СТАВИТИ ОМЧУ!
!!!
ЕЈ! СЛУШАЈТЕ МЕ!
НЕ ЗАМАРАЈ СЕ! БОЉЕ ТИ ЈЕ ДА СЕ ПОМОЛИШ БОГУ!
'АЈДЕ, АРЧИ, УДАРИ КОЊА!
'АЈДЕ, ЈЕНКИ!
НИСАМ СЕ НАДАО ДА ЋУ ЗАВРШИТИ ОБЕШЕН КАО ШУНКА!
СТАНИТЕ!

ПУСТИТЕ ГА! ОН НИЈЕ КРИВ ЗА СМРТ ЖЕНА!
ОН СЕ ЈЕДИНИ УСУДИО ДА МЕ БРАНИ ПРЕД ВОЈНИМ СУДОМ! СВЕ ЈЕ УЧИНИО ДА МЕ СПАСЕ!
ДО ЂАВОЛА, ПРОБУДИЛА СЕ ПРЕ ВРЕМЕНА!
ЛЕЈН ГА МРЗИ И ЗАТО ГА ЈЕ СТРПАО У ЗАТВОР! СКУПО БИ МУ НАПЛАТИО ШТО МЕ ЈЕ БРАНИО!
НУГЕТ!
?!
ЈА САМ БЛУБЕРИЈУ ПОВЕРИЛА НАШ ПЛАН БЕКСТВА, АЛИ ОН НИЈЕДНОГ МОМЕНТА НИЈЕ ПОМИСЛИО ДА НАС ОДА!
ТО ЈЕ НАЈПРАВЕДНИЈИ И НАЈЛОЈАЛНИЈИ НЕПРИЈАТЕЉ КОГ САМ ИКАД СРЕЛА! КУНЕМ ВАМ СЕ; ЖЕНЕ ЈЕ УБИЛА ЗЛА СУДБИНА!
БУДЕТЕ ЛИ ГА ПИПНУЛИ, ЈА НАПУШТАМ ЛОГОР, А ТЕБИ, БИЛЕ, НЕЋУ НИКАД ОПРОСТИТИ!
ЉУДИ, НУГЕТ НИКАД НИЈЕ ЛАГАЛА И НЕ ЋУ БРАНИЛА НЕКОГ КО ЈЕ УБИО ЊЕНЕ ДРУГАРИЦЕ!
УВЕК САМ ЦЕНИО ФЕР НЕПРИЈАТЕЉА!
ОДВЕЖИТЕ ГА!
ШТА?!
ХМ!
ВИЛЕ, СВИ ПЛАВЦИ СУ КОЈОТИ! ЈЕСИ ЛИ ПОЛУДЕО?
БИЛЕ, ЈАКО ТЕ ЦЕНИМ, АЛИ ДА ТО НИКАД ВИШЕ НИСИ РЕКАО!
ЛЕЈН ЈЕ КРИВАЦ! СМИСЛИО САМ КАКО ДА МУ СЕ ОСВЕТИМО! А ОВАЈ ЈЕНКИ ЋЕ ОСТАТИ НАШ ЗАРОБЉЕНИК И ТАОЦ!
ВРЛО ЉУБАЗНО, КАНТРИЛЕ! ХВАЛА, НУГЕТ!
САД СМО КВИТ, МАЈК! НЕМОЈ У НАМА ГЛЕДАТИ ПРИЈАТЕЉЕ!

У ИСТО ВРЕМЕ, У КАНЗАС-СИТИЈУ, У ШТАБУ ГЕНЕРАЛА ЕВИНГА...
ЛЕЈНЕ, УВАЛИЛИ СТЕ МЕ У ГАДАН СОС! ВЕСТ О СМРТИ ОНИХ ЈАДНИЦА ШИРИ СЕ ВЕЛИКОМ БРЗИНОМ!
НИСМО МИ КРИВИ, ВЕЋ ОНИ ОДМЕТНИЦИ!
БИО САМ ЛУД ШТО САМ ТЕ ПОСЛУШАО! СВИ НАС КРИВЕ И СВИ СУ САД ПРОТИВ НАС ЗБОГ ТОГ МАСАКРА!
НАРОЧИТО ВАС! ВИ СТЕ ОТЕЛИ И ЗАТВОРИЛИ ТЕ ДЕВОЈКЕ!
СА ВАШИМ ДОПУШТЕЊЕМ, ТОМЕ! СМИРИТЕ СЕ!
ПОЛУДЕЛИ СТЕ! ГЕНЕРАЛ ТОТЕН ЗАХТЕВА ИЗВЕШТАЈ О НЕСТАНКУ БЛУБЕРИЈА! ПОКРЕНУО ЈЕ И ВАШИНГТОН!
ПРЕДСЕДНИК ЈЕ СУВИШЕ ПОШТЕН ДА БИ ВАС САД ЗАШТИТИО, А И ШЕРМАН ТАКОЂЕ!
НЕ ТРЕСИТЕ СЕ! ПОЗВАЋУ ЛИНКОЛНА И...
У ТОМ СЛУЧАЈУ ЋУ МОБИЛИСАТИ СВОЈУ ВОЈСКУ И КРЕНУТИ У МИСУРИ ДА ЗАВРШИМ С КАНТРИЛОМ!
НИ ГОВОРА!
МЕЂУТИМ, КОД КАНТРИЛА...
ХВАЛА, ДОК! ОВО ЈЕ ЗА ВАС! ОДВЕШТЕ ВАС НАЗАД ВЕЗАНИХ ОЧИЈУ!
А ЈА? ПУСТИ МЕ ДА ОДЕМ! ДАЈЕМ ТИ ОФИЦИРСКУ РЕЧ ДА ТЕ НЕЋУ ОДАТИ!
ТИ ОСТАЈЕШ С НАМА!
ВОЈСЦИ ЋЕТЕ ДАТИ ОДМОР И ОДМАХ ЋЕТЕ НАПУСТИТИ КАНЗАС СИТИ! ЈАСНО!
УХ!
ВАЖАН СИ НАМ КАО ТАОЦ, А И СУВИШЕ ЗНАШ! НЕ ВЕРУЈЕМ ЈЕНКИЈИМА!
МОРАЋ СЕ НАВИЋИ НА НАС, МОМЧЕ!
КАСНИЈЕ...
ПЛАН ТИ НИЈЕ ЛОШ, ВИЛИ, АЛИ ТО ЈЕ ЛУДОСТ!
НИСМО НИКАД ЗАШЛИ ТАКО ДУБОКО У КАНЗАС!

ТО НАМ ЈЕ ЈЕДИНА ШАНСА, ЈЕР НИКО НЕ ВЕРУЈЕ ДА СМО СПОСОБНИ ТО ДА УЧИНИМО! ТРАЖИЋУ ПОЈАЧАЊЕ ОД ПУКОВНИКА ХОЛТА!
ДАН КАСНИЈЕ, У ШТАБУ КОНФЕДЕРАЛНЕ ВОЈСКЕ У МИСУРИЈУ...
НЕ СВИЂА МИ СЕ ВАША ИДЕЈА, КАНТРИЛ, АЛИ ВАМ ДОЗВОЉАВАМ ДА УЗМЕТЕ СТОТИНАК ДОБРОВОЉАЦА! ЛАКО ЋЕТЕ ИХ НАЋИ! ЖЕЉНИ СУ ВОРБЕ!
ХВАЛА, ПУКОВНИЧЕ!
ДАЛИ, ЛОРАНС ЈЕ НА ДВА ДАНА ЈАХАЊА ОД ГРАНИЦЕ И СВЕ ЈЕ ПРЕПУНО ВОЈСКЕ!
МЕЂУТИМ...
ПОЖУРИМО, КИДЕ! ШЕФ СЕ ВРАЋА ПРЕКОСУТРА И СВЕ МОРА БИТИ СПРЕМНО ЗА ПОЛАЗАК!
КАКВА ЈЕ ОВО ЖУРЊА НУГЕТ!
РЕЋИ ЋУ ТИ ПОШТО И ТИ ИДЕШ! ЛЕЈН ЈЕ У СВОЈОЈ КУЋИ У ЛОРАНСУ И ВИЛ ЈЕ РЕШИО ДА ГА УНИШТИ!
БИЋЕТЕ ПРИМЕЋЕНИ ОДМАХ, ПОГОТОВО АКО ВАС ЈЕ МНОГО!
НЕ, АКО ИМАМО УНИФОРМЕ ЈЕНКИЈА!
ВИЛ ЈЕ УВЕК ЧУВАО УНИФОРМЕ СВОЈИХ ЗАРОВЉЕНИКА! ИМА ИХ ЗА ЦЕЛУ ТРУПУ!
ДАЛИ ТО ЈЕ СУПРОТНО РАТНИМ ЗАКОНИМА!
ЋУТИ, НЕ КОМАНДУЈЕШ ТИ ОВДЕ!
ДВА ДАНА КАСНИЈЕ ОКО ПЕТ СТОТИНА КОЊАНИКА ОБУЧЕНИХ У СЕВЕРЊАЧКЕ УНИФОРМЕ, ПОД ОКРИЉЕМ НОЋИ, ПРЕШЛО ЈЕ ГРАНИЦУ ИЗМЕЂУ КАНЗАСА И МИСУРИЈА...
ЈЕНКИ, БЕЗ СМИЦАЛИЦА! ПРВИ СУМЊИВ ПОКРЕТ, И НУГЕТ ТИ СКИНЕ ГЛАВУ!
А ПОШТО СМО КВИТ, НЕЋУ ОКЛЕВАТИ НИ СЕКУНДЕ
КРАЈ У СЛЕДЕЋЕМ БРОЈУ

Тај остатак Штатхудерове менажерије, заједно са Томсоном, био је ратни плен и као такав требало је да буде пребачен у Париз.

Кад слон воли кромпире

Менажерија се сместила у десетак кола која су вукли коњи. Предстојао је мучан и напоран пут и за људе и за животиње, али све то још није било ништа. Главна мука били су слонови. За њихово превожење направљена су два голема кавеза од дрвета, добро замрачена како би слонови у њима били мирни. Начињена су и посебно јака кола на која су натоварени ти кавези. За Ханса је предвиђена запрега од 16 коња, а за Парки, нешто лакшу, пар мање.

Први је, 20. јуна 1796, Ханс ушао у свој кавез. Али, чим је опазио да га Парки не следи, слон се наљутио, за трен поломио кавез, али и једну своју кљову, тако да је ствар привремено пропала и слонови су враћени у замак.

Мајстори су брзо поправили Хансова кола, али нико није могао њега да „убеди" да поново уђе унутра. После сто мука прибегло се лукавству: у кавез је прво ушло једно дете и понудило Хансу кромпире које је он волео више од свега. То је упалило. Чим се слон сместио, везали су га и кола су кренула. Нису доспела далеко. Тешко натоварена и са огромном запрегом, ударила су о једну ограду и толико се оштетила да је путовање морало опет да се обустави пре него што је и почело. Слонови су се, на своју бескрајну радост, вратили и овога пута „кући" у Ло, где су, мирни и срећни, провели чак целу годину.

Али, дошао је 25. септембар 1797, дан одређен за трећи полазак на пут. Овога пута је успело. Прво друмом, потом реком Ијсел, па језером Зуйдерзе, затим Муйденским каналом и Рајном водио је пут напоран и за људе и за слонове! До зиме су стигли у Анверс и Камбре где је путовање морало да се прекине због хладноће. С првим данима пролећа слонове су опет укрцали на брод и запловили реком Оазом, а затим, коначно, Сеном.

Штала са базеном и музика

Када су после три године и 760 пређених километара 23. марта 1798. пристали у Паризу код Инвалида, била је то невиђена сензација. Чак ни Парижани до тада готово да нису имали прилике да виде правог, живог слона и то изблиза. У Ботаничкој башти за њих је већ била припремљена лепа и пространа штала која је излазила на своје „двориште" у којем је слоновском пару био направљен чак и базен!

Можда су баш ово Парки и чувар Томсон?

Ханс и Парки били су пресрећни што су се после толико времена опет нашли заједно, а ту је био и верни Томсон. Он не само што је знао како треба да се хране слонови, него се толико старао за њих да је издејствовао забрану да публика доноси разноврсну храну и даје им. Управа Ботаничке баште чак је упослила једног чувара чији је једини задатак био да пази на то и спречава посетиоце да хране слонове. Али, Парки је била толико огорчена на тог чувара, а ваљда јој је вода ишла на уста када су људи пружали храну, да је напунила сурлу водом из базена и бесно истуширала јадника! Он је ипак и даље обављао свој посао

Научници који су посматрали слонове запитали су се у једном тренутку да ли ти дебелокошци воле музику. Шеснаест музичара са Конзерваторијума донело је своје инструменте и свирало Хансу и Парки мелодије које су тада биле у моди. Научници су били веома задовољни: слонови уживају у музици, закључили су

Тако је овај слоновски пар проводио своје париске дане сасвим лепо, па су можда и заборавили све муке и перипетије путовања. Били су то први слонови у Паризу, ако не рачунамо два несрећника која су пре њих живела у менажерији Луја XIV у Версају. Из незнања, а из најбољих намера, ти су слонови добијали за ручак хлеб, бисквите и чорбу, салату од црног лука, бутер, све фино зачињено сољу и бибером, а оброке су заливали вином и ракијом! Јадници су живели тринаест-четрнаест година.

Са Штатхудеровим слоновима све би било у најбољем реду да се 1802. Ханс није изненада разболео. Једнога јутра Томсон га је нашао мртвог... За Парки је то био страшан ударац. Бескрајно тужна спречавала је раднике да изнесу Хансово тело и упорно покушавала да га исправи на ноге

Научници су, на челу са чувеним Кивијеом, извршили аутопсију како би установили од чега је слон угинуо. Сецирање његових органа било је темељито и потрајало је четрдесет дана да би професори закључили како је подлегао упали плућа.

Парки се никада није опоравила од туге за Хансом. Венула је и копнила и никаква пажња није јој годила. Покушали су да је расположе тако што су јој довели у друштво једну камилу, али није вредело. Да би је спасла, управа Музеја бацила се у потрагу за новим слоном и коначно, после скоро две године, сазнала да на вашару у Руану приказују једног. Власник тог слона пристао је да га прода за 16.000 франака што је у оно време била огромна свота, али било је већ касно: августа 1804. године чувар је нашао и Парки како лежи на поду своје штале Била је мртва

Ово је дрвена конструкција на коју је требало да се стави кожа угинуле слонице Парки. Пре него што је посао довршен „костур" је послужио за весеље!

СЛАВНИ НОСОРОГ

● Сигурно се ниједна звер није толико напутовала морем да би на крају страдала у бродолому као носорог португалског краља Мануела који му је приспео из његових колонија у Азији. Краљ је године 1513. одлучио да ту животињу поклони папи и носорога су укрцали. Брод је пристао и у Марсеју, пошто је француски краљ Франсоа Први желео да види носорога, али када се после тога брод поново отиснуо подигла се олуја и брод се слупао.

Море је избацило мртвог носорога на једну плажу у Лигурији. Разуме се, било је то својеврсно чудо. Саломон Геснер, природњак, и Албрехт Дирер, сликар, дошли су да цртају носорога и тако је настала чувена гравира на дрвету. Дирер је верно приказао и рожнате израслине по телу носорога које су биле последица болести, али то у Европи оног времена нико није могао знати, него се мислило да носорог управо тако изгледа!

ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК
4. 10. 1991.

ОД АФРИКЕ ДО ЕВРОПЕ

РЕДАК ЗВЕР НА ДРУМУ

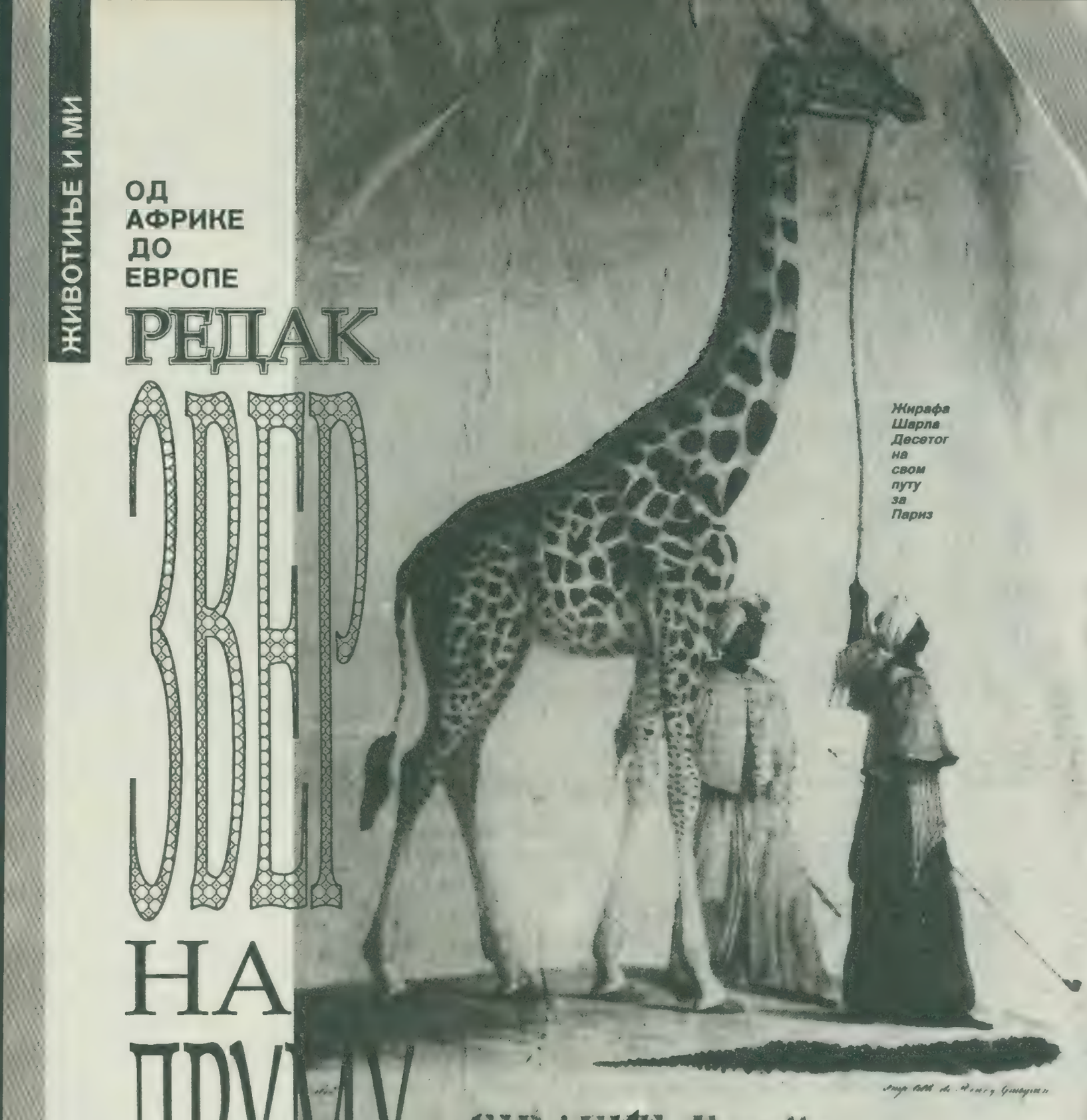

Жирафа Шарла Десетог на свом путу за Париз

GIRAFE Femelle.

Међу првим жирафама пристиглим у Европу била је и једна искрцана у Ријеци. Било је то чудо невиђено!

Моћни фирентински владар Лоренцо Медичи, звани још и Величанствени, имао је свакако најчудноватију животињу у Европи 15. века: camelopardalisa. Била је висока колико, отприлике, три човека. На крају дугачког врата имала је ситну главу са више рошчића, а њено тело на високим, танким ногама било је прекривено жућкасто-мрким тачкастим крзном. Сигурно сте се већ досетили да је реч о – жирафи

Моћни владар волео је да шета ову необичну животињу улицама свога града, на опште дивљење становништва. То је постало свакодневни ритуал, тако да су угледне фирентинске даме на прозорима првог спрата редовно ишчекивале пролазак пегаве грдосије да би јој из своје руке пружиле неку воћку. Жирафа је радо прихватала сваку

Ово је део Ботаничке баште Музеја за природне науке у Паризу у доба када се доселила жирафа, значи после 1826.

понуду. Чувени песници тадашње Фиренце Анђело Полицијано и Антонио Костанцо све су ово још увеличали својим стиховима.

Колико се далеко пронео глас о фирентинском камелопардалису показује и писмо које је Лоренцо Величанствени добио 1489. године од француске регенткиње Ане де Боже у коме га је преклињала да јој поклони ту дивну животињу. Лоренцо, једноставно, никада није одговорио на то писмо.

Бриони–Ријека–Беч

Французи су причекали још три века да би видели своју прву жирафу, поклон египатског владара Мехмеда Али-паше краљу Шарлу X.

Та је лепотица путовала у пролеће 1827. године месец дана пешке, од Марсеја до Париза, на радост и дивљење свих који су уграбили прилику да је виде. Ова жирафа је у краљевској менажерији доживела дубоку старост од двадесет и неколико година и за то време срела преко 600 хиљада радозналих посетилаца.

Нешто касније и многи наши људи могли су да виде жирафу на сасвим сличан начин. Путовала је за Беч, а преко Ријеке. Дугонога лепотица требало је да буде атракција у менажерији аустријске царске породице. Допремљена је из Африке на Брионе који су тада били аклиматизациона станица и полако постајали место за високи туризам оног времена. Наиме, почетком 19. века Аустријанци који су тада држали ове наше крајеве, послали су на Брионска острва групу стручњака да се постара о исушивању мочвара и искорењивању маларије. У екипи је био и чувени бактериолог Роберт Кох заслужан за успешно лечење туберкулозе.

Подухват је успео и Бриони су, захваљујући медитеранској клими, постали једно од најпријатнијих места на Јадрану. Блага клима погодовала је животињама које су из топле Африке стизале за тадашње зоолошке вртове. Ту су се антилопе, газеле, жирафе, зебре и други егзотични четвороношци одмарали после дугог путовања бродом и прикупљали снагу за предстојећи део пута копном.

Тако је било и са првом жирафом виђеном у нашим крајевима и, уопште, у овом делу Европе. Лако је замислити колико се људи искупило у ријечкој луци када је пристао брод са жирафом! А слично је морало бити и уз пут, до Беча. Људи и деца из села и градова на том путу били су и ужаснути и обрадовани истовремено при погледу на необично створење коме ни имена нису знали. Право чудо природе!

На псећем телу камиља глава

Жирафа је, разуме се, путовала пешке. За дугоногу тркачицу која може да јури и до 60 километара на сат то можда не би био превелики напор да друм није био од туцаника: нешто на шта њени папци нису навикли па су их зато њени пратиоци и старатељи обмотали крпама. Водили су је на каишу, као неку чудну краву, а иза ње су се котрљала кола лишћа и сена, хране која је уз пут допуњавана јер у тело тешко тону-две може стати поприлично тога. Путовање се на крају срећно завршило и жирафа је смештена у своје ново станиште у Бечу.

Жирафе су, како се сматра, пореклом из централне Африке. Појавиле су се на Земљи пре више хиљада година. У Европи су их први видели стари Римљани када је цар Гај Јулије Цезар довео у римски Колосеум пар ових животиња. Стигле су из Египта, земље у којој су се њима још од давнина забављали фараони. Плиније Старији, римски историчар и природњак, први је описао жирафе: на псећем телу, по њему, имале су крзно леопарда и ноге бика, а глава им је камиља – отуда и назив камелопардалис! Понегде се жирафе и дан-данас тако зову.

„ФРАТАР" ЗА ЛУЈА XVI

● Иако су песници, па тако и Дубровчанин Мавро Ветранић Чавић, опевали „морску медведицу" – у ствари фоку из Јадрана – још у 15. веку, први научни опис ове животиње пропраћен цртежом начинио је немачки природњак Јохан Херман посматрајући примерак уловљен у јесен 1777. године у близини Цреса.

Рибари који су је уловили договорили су се да са њом крену у – Париз! Наумили су да фоку поклоне самом француском краљу Лују XVI, али да уз пут, у градовима и селима кроз која буду пролазили, наплаћују гледање тог чуда. Тако је и Јохан Херман у Стразбуру случајно ухватио прилику да види и опише овог ретког морског сисара. Пошто је ту фоку упоредио са њему познатим примерцима истог рода, научник је закључио да је ово зоологији до тада била непозната врста па је јадранску фоку назвао „Phocus monacus" – што значи „фока монах" јер је имала црно тело а бели трбух.

Рибарска дружина је успела да поред свих трошкова пута заради око 100.000 ондашњих лира, што је била огромна свота. Толико је радозналости изазивао „морски фратар", како су још називали животињу. Силан свет плаћао је да види чудо.

Животиња је и доспела у Париз и тамо завршила у музеју, препарирана и испуњена. Претходно ју је проучио Бифон, чувени филозоф и природњак који је у својим делима потанко описао „фоку белог трбуха" и тако је она постала једна од чувених животиња у историји.

ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК
4. 10. 1991.

злоупотреба

Париски ботанички врт био је надалеко познат и омиљен. Ово је поклопац једне кутије с почетка 19. века, а у „знаку" животиња из њега.

ЗЕЧЕВЕ УБИЈАЈУ, ЗАР НЕ?

Ово је прича из 1952. године када је избила афера Арман-Делил која је потресла Француску, а окончала се на неочекиван начин

У августу 1952. године појавила се грозница која је нападала шумске куниће у неким областима Француске, али то се догађа с времена на време и нико се није посебно забринуо. Три месеца доцније двојица научника са Пастеровог института. Жакото и Вале, успела су да открију узрочника смрти зеца донесеног из Рамбујеа. Био је то Санарелијев вирус

Овај налаз одјекнуо је као темпирана бомба. Тај вирус изоловао је двадесетих година овог века Ђузепе Санарели. Пастеров ученик, и то у Монтевидеу. Колико је убитачан показало се и 1950. када је у Аустралији потаманио десет милиона куниħа за само неколико месеци! Међутим, осим на поменута два места, тај вирус нигде више не постоји, поготово не у Европи, што су научници веома добро знали. Али, двојица научника са Пастеровог Института била су исто тако потпуно сигурна да је „њихов" зец угинуо управо од микстоматозе, болести коју изазива страшан Санарелијев вирус!

Пошто су знали и начине на које се тај вирус преноси, дошли су до застрашујућег закључка: неко је то намерно учинио. Неко је, из само њему знаних разлога, заразио зечеве Санарелијевим вирусом који иначе није могао доспети овамо ни из Аустралије ни из Латинске Америке. Ко и зашто?

Није требало дуго да се открије кривац. Био је то не неки анонимни злотвор, још мање неуки сметењак. Доктор Пол Арман-Делил, члан Француске академије, лекар и научник светског гласа, професор, бактериолог, носилац бројних одликовања – намерно је заразио куниће микстоматозом! И још је то своје „искуство" изнео пред Пољопривредном академијом у виду саопштења:

„Један нови начин за ограничавање претераног размножавања куниħа".

Избила је афера Арман-Делил. Међу првима је „Фигаро" напао доктора, а уследила је и званична тужба. Процес је отворен крајем септембра 1954. године. Штампа је громогласно пратила овај скандал, али јавност се поделила. Док су ловци, крзнари и они који су бранили природу љуто навијали за оптужницу, пољопривредници – највеће жртве куниħа који знају да направе огромне штете – стали су на страну доктора Арман-Делила!

Процес се одвијао уз бурне обрте. Најзад је изречена и пресуда: доктор Арман-Делил требало је да плати 500 хиљада франака одштете, али не милион како је тражила тужба. Све у свему, испало је као у пословици „Тресла се гора, родио се миш".

Време је пролазило и страсти су се полако стишале, па је после свега могло мирно и трезвено да се процени какав је учинак имао докторов „злочин". Не само што микстоматоза није, како су тврдили најгласнији противници „методе", довела до истребљења куниħа него је вирус у сваком новом кругу бивао све слабији. То је произвело следећи резултат: та врста, која се иначе невероватно брзо размножава, овим се свела на број јединки који је успоставио биолошку равнотежу у француским шумама. Ловишта су се поново напунила белим зечевима, фазанима и јаребицама, а о бујању шума да се и не говори.

Ствар се завршила тако што је доктор Арман – 4. августа 1956. године, дакле четири године после његовог „криминалног акта" – како су га тада нападали – одликован орденом пољопривреде, а за спасавање врста, очување шума и заштиту природе!

Испало је још једном да је све релативно

■

Припремила
Мирјана
Крстуловић

ПСИ – ОМРАЖЕНИ МИЛИЈАРДЕРИ

● **Елинор Рични, богата Американка са Флориде, никада се није удавала и мрзела је цео свет. Умрла је 1968. године и њен тестамент је, иако се знало каква је, не само скандализовао њену родбину, него претио да изазове чак и уличне нереде. Елинор Рични завештала је 16 милиона долара својим псима! Њена последња воља налагала је да се за 500 хиљада долара подигне палата у којој ће пси живети окружени сваком пажњом све док и последњи не угине. Ветеринари не смеју, изричито је захтевала, ни на који начин да убрзају смрт неког пса, чак ни у случају да пати од старости и болести.**

И, како је спроведено извршење овог тестамента? Палата ипак није подигнута. Уместо ње саграђено је, за 50.000 долара, здање између два аутопута на Флориди окружено са два реда бодљикаве жице. Таква ограда требало је да спречи револтиране грађане да се окоме на оволико расипништво. Унутар жице налазило се шест редова лимених боксова у којима су били затворени „наследници", кастрирани како се не би даље размножавали.

Јадници су гризли решетке својих, боље рећи затворских ћелија а не боксова, лајали до изнемоглости и полагано умирали у мукама.

Прошле су године док и последњи, сто педесети пас није склопио очи, а тада је, по жељи Елинор Рични, „палата" прешла у власништво „ветеринарске науке". Међутим, становници Форт Лаудердејла на Флориди били су због свега овога толико огорчени на Елинор да је њен гроб морао да се премести у други град.

ARAGONÉS БАЗ и БЕЛ

ХИТ ХИТ ХИТ

НЕПЛАНИРАНИ УСПЕСИ

СУД ПУБЛИКЕ

Улога сингл плоче у промоцији новог албума групе веома је важна јер се евентуалном хит песмом повећава занимање за сав материјал. При избору песме која ће бити на синглу зато се не питају само музичари, већ и уредници дискографских кућа, њихови менаџери и стручњаци за маркетинг. На А-страну сингла ставља се најпевљивија песма, она коју ће публика најбрже прихватити. За Б-страну обично се одабира нека мирнија, мање комерцијална, која се често нађе ту тек да би попунила простор. Међутим, у историји популарне музике више пута се догодило да стручњаци погреше и да много већи успех постигне песма са Б-стране. Ово су највећи примери како је укус публике био другачији од процене стручњака

„The Girl Of My Best Friend" – Елвис Присли (друго место 1960. године)

На А-страни овог сингла нашла се песма „A Mess Of Blues" и постала хит у Америци, али је британска публика много више заволела песму са друге стране која је говорила о забрањеној љубави према девојци најбољег друга. Занимљиво је да ову песму никада нису обрадили ни Ерик Клептон нити Џорџ Харисон.

„Apache" – „The Shadows" (прво место 1960. године)

Први велики хит ове групе била је обрада старе војничке и скаутске песме „The Quartermaster's Stores". „Shadowsi" су намеравали да је ставе на Б-страну сингла, али је један перач, док је прао прозоре на кући гитаристе, чуо демо снимак и убедио га да песму ставе на А-страну, што су у последњи час и учинили.

„Gloria" – „Them" (десето место 1965. године)

Њихов први хит сингл са песмом „Baby Please Don't Go" брзо је постао популаран, али Ван Морисонова „Gloria" са друге стране је много боље прошла у другим земљама и постала њихов апсолутно највећи успех доживевши небројене обраде.

„I Got You Baby" – Сони и Чер (прво место 1965. године)

Сони Боно је био толико бесан што су људи из дискографске куће одлучили да његову најбољу композицију ставе на другу страну сингла, па је пре но што је плоча пуштена у продају послао један примерак холивудској радио станици KHJ, са напоменом да песму „I Got You Baby" емитују сваког сата. И – постала је хит преко ноћи.

„Day Tripper" – „The Beatles" (прво место 1966. године)

По извештајима новинара из тог доба Џон Ленон је запретио да ће забранити објављивање овог сингла ако се на А-страни нађе Макартнијева песма „We Can Work It Out" уместо његове, као што је било планирано у дискографској кући. Њихов менаџер Брајан Епстајн је, по обичају, нашао дипломатско решење: дупла А-страна, што је било необично за то време. Исто је учињено и на њиховом синглу са песмама „Strawberry Fields" и „Penny Lane".

„Maggie May" – Род Стјуарт (прво место 1971. године)

Ово је вероватно једна од најчувенијих песама са друге стра-

„Boney-M" успех захваљују диск џокејима

Група „Them" и Ван Морисон (други слева) чекају на базену победу своје „Глорије"

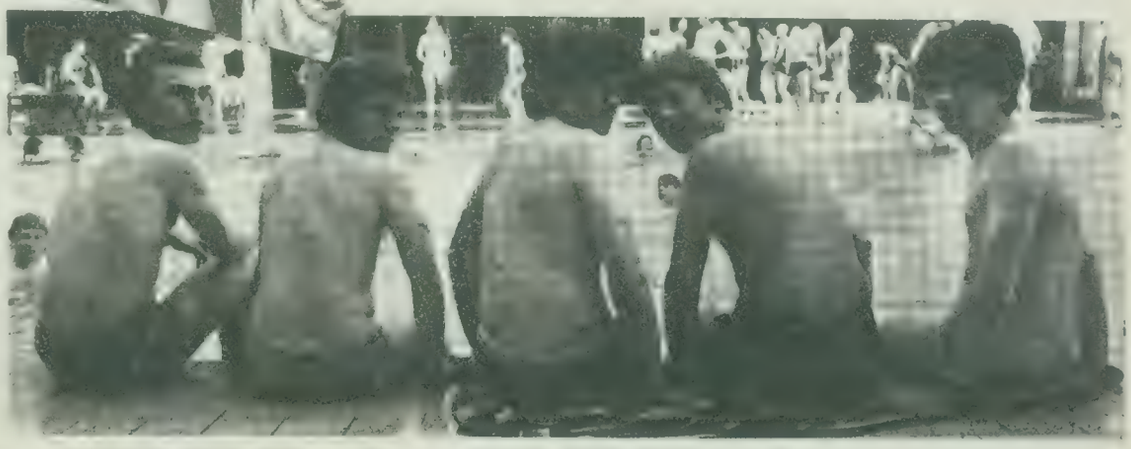

не сингла свих времена. Занимљиво је да се једва угурала и на албум „Every Picture Trells A Story", а на сингл са главном песмом „Reason To Believe" стављена је да би попунила простор. Трајала је предуго и мало ко је веровао у њу. Заблуда је брзо исправљена захваљујући суду публике. Код правих познавалаца песма је и данас веома популарна.

„Kung Fu Fighting" – Карл Даглас (прво место 1974. године)

Композиција студијског певача Карла Дагласа снимљена је за десетак минута више из шале и планирано је да се нађе на Б-страни нечијег сингла кад затреба да се попуни простор. Међутим, један од уредника у дискографској кући, иначе заљубљеник у карате, захтевао је да она буде на А-страни. Сингл је широм света продат у девет милиона примерака.

„Brown Girl In The Ring" – „Boney M" (друго место 1978. године)

На А-страни овог сингла нашла се песма „Rivers Of Babylon". После пет недеља популарност сингла управо је падала на топ листама не успевши да се домогне врха. Тада су диск-џокеји почели да врте и другу страну откривши тра-ла-ла песмицу која је потом догурала до сребрне позиције.

„Mull Of Kintyre" – Пол Макартни (прво место 1977. године)

Главна песма на овом синглу гребало је да буде „Girls School" јер се Макартни бојао да ће „Mull Of Kintyre" бити мало досадна публици. Да би осигурао какву такву прођу тој „досадној" песми опробао је стари трик – дуплу А-страну. Песму „Girls School" готово нико није ни приметио, док је неубедљива песма постала једна од највећих те године.

„Smooth Operator" – Шаде (деветнаесто место 1984. године)

Ова изврсна балада у почетку је остала у сенци А-стране сингла на коме је била такође одлична „Your Love Is King" (шесто место 1984. године), али је убрзо постала химна обожавалаца лепе Шаде, па је објављена као ударна на синглу.

„Mother's Pride" – Џорџ Мајкл (четврто место 1991. године)

Б-страну сингла на коме је ударна песма „Wainting For That Day" често су емитовали на америчким радио-станицама током рата у Заливу. Телефонске поруке мајки својим синовима и кћеркама у војци, које је Џорџ Мајкл укомпоновао у песму, помогле су да се плоча високо попне на топ-листама.

RUSH RUSH

You're the whisper of a summer breeze
You're the kiss that puts my soul at ease
What I'm saying is
I'm in to you
Here's my story, and the story goes
You give love, you get love
And more that heaven knows
You're gonna see
I'm gonna run. I'm gonna try
I'm gonna take this love right to you
All my heart, all the joy
Oh baby, baby please
Rush, rush
Hurry, Hurry lover, come to me
Rush, rush
I wanna see, I wanna see you get free with me
Rush rush
I can feel it, I can feel you all through me
Rush, rush
What you do to me
And all I want from you is what you are
And even if you're right next to me
You're still too far away
If i'm not inside your arms
I get dramatic baby, yes I know
But I need you, I want you
Ooh, man I love you so
You're gonna see
I'm gonna run, I'm gonna try
I'm gonna take this love riht to you
All my heart, all the joy
When you kiss me up and down

Turn my kiss me up and down
Turn my senses all around
I don't know just how or why
But no one else has touched me
So deep, so deep inside

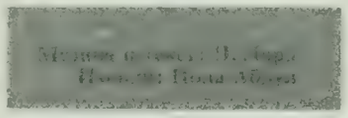

ЈУРИ, ЈУРИ!

Ти си шапат летњег поветарца
Ти си пољубац који опушта моју душу
Оно што кажем је:
мени је до тебе

Ово је моја прича и она гласи
Љубав дајеш и љубав примаш
И видећеш
Више но што небо зна
Потрчаћу, покушаћу
Донећу ову љубав право до тебе
Свим срцем, сва радост
О драги, драги, молим те

Јури, јури,
Жури, жури, љубави, дођи ми
Јури, јури,
Желим да видим, желим да видим
Како се ослобађаш са мном
Јури, јури,
Могу то да осетим, могу да те осетим
како ме прожимаш, јури, јури,
Шта ми чиниш
Требаш ми баш такав какав си
Чак и онда када си уз мене
Још увек си предалеко
Када нисам у твом загрљају
Полудим, драги, да, знам
Али, требам те, желим те
О, човече, тако те волим
Видећеш
Потрчаћу, покушаћу
Донећу ову љубав право до тебе
Све моје срце, сва радост
Када ме сву љубиш
Чула ми тумбаш
Не знам како и зашто
Али никада ме нико није додиривао
Тако дубоко, тако дубоко изнутра.

„Претпостављам да сам рокенролер, иако не јурим кући и слушам плоче групе AC/DC до максимума. И, наравно, не проводим слободно време једући виљушке и сијалице."

Чесни Хоукс

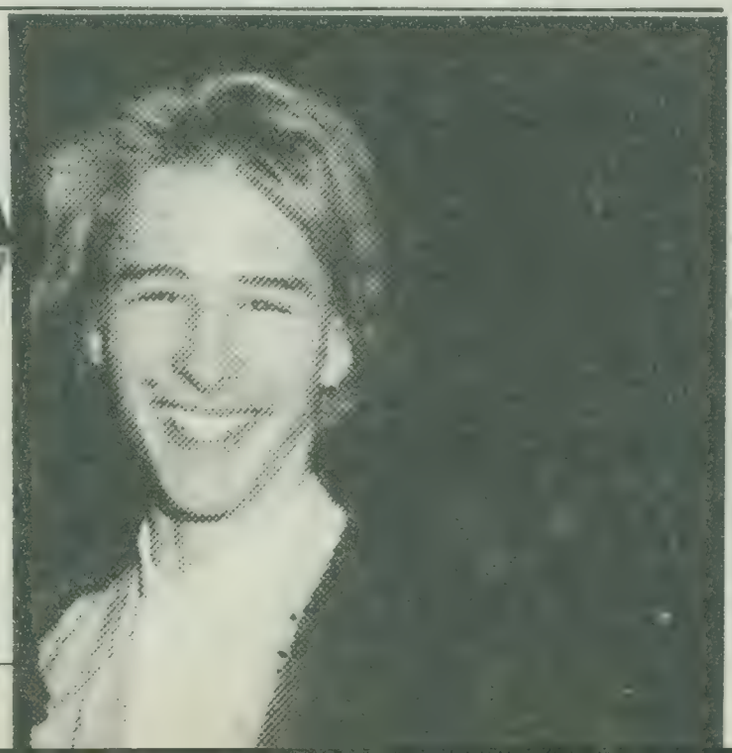

Зашто млада мајка има баш овако огроман глинени котур уметнут у доњу усну? Зато да би сви знали како је она донела у мираз много грла стоке, пошто од тога зависи величина круга!

Ова Зулу лепотица „исписала" је омањи роман језиком шарених перли, али не говори ли све њен израз лица?

Одећа им не треба пошто је врућина, али то не значи да тело неће бити „оденуто" овим украсима – што због лепоте, а што да би се застрашио противник.

ДА ТИ КАЖЕМ ПЕРЛАМА

За народ **Зулу** који настањује махом југ Африке перле од давнина имају нарочито значење, поготово за жене. Оне су створиле прави правцати „језик" од перли разних боја. Свака боја има одређено значење, а нанизане или уплетене заједно то су поруке, чак шарена „писма"! На њиховом језику она се зову инквадис, а ево и значења појединих боја.

Бела се зове итхамбо и значи љубав и чистоту. Веома ретка црна перла, истиман, означава – шта би друго! – усамљеност, тугу и невољу. Ружичаста, исипхофу, знак је сиромаштва, али зато жута, инцомбо, одаје благостање. Улухлаза је зелена перла и, баш као што је и код нас јед некако зелен, она изражава љубомору! Модра идјуба знак је радости и поверења, а црвена, игази, говори да она која је носи тугује и беспосличи. Има и пругастих перли Зову се интотховијане, а изражавају сумњу.

Инквадис може да се направи у облику наруквице и тада се чита слева надесно, а може и као четвртасти украс да би се у том случају његова порука дешифровала почев од ивица према средини. Обично су инквадиси ништа друго него љубавна писма, пошто их жена намењује свом изабранику да му изрази љубав и дивљење, или можда разочарење, прекор, понекад чак и раскид

У давна времена инквадиси су се правили од каменчића често полудрагих, али и од костију, зрнаца слоноваче, бакра, па чак и злата. Са доласком белаца у ове крајеве стигле су најпре стаклене а онда и пластичне перле чије су боје можда шареније него природне, али азбука инквадиса остала је иста и дан-данас

ЊАНГАТОМИ ЈЕДУ КРОКОДИЛЕ

Њангатоми, којих има једва четири до пет хиљада, живе у етиопској низији омеђеној рекама Омо и Кибиш, а северно од великог афричког језера Туркана. Многи њихови обичаји за нас су необични и занимљиви. Тако они своја стасита и лепа тела воле да ишарају сувом иловачом, али и правим ожиљцима које стрпљиво израђују засецајући кожу и трпећи ужасан бол.

Али, оно што запањује не само нас него и њима сродне и суседне народе јесте да Њангатоми једу – крокодиле! Други им се чак и помало ругају због тога пошто крокодилско месо сматрају више него неукусним а после таквог оброка човек и сам – воња. Нико, међутим, не спори огромну храброст Њангатома јер мало ко би се уопште усудио да се обрачуна са лењим злотвором крволочне њушке! Поготово кад се упушта у то улазећи у реку Омо на једној пироги наоружан само харпуном

И стварно, „пецање" крокодила права је игра са смрћу. Шта је за тог огромног водоземца дебеле коже лагана пирога од прућа! Он је у стању да је преврне једним замахом репа, поготово ако га ловац не прободе отпрве како треба. При том, саме Њангатоме тешко да би спасле главу пливањем будући да ту вештину – не знају! А једини разлог што не успевају да науче добро да пливају јесу управо крокодили од којих река Омо просто клокоће

Да би лакше уловили крокодила, Њангатоме се довијају и тако што им праве замке од трновитог багремовог грања Ипак, треба рећи да крокодили нису њихова омиљена посластица, него доспевају на трпезу силом прилика, онда када због суше све друге животиње одлутају или угину...

ВРЕМЕ СНОВА

Време снова, баш тако се зове митологија **Аборицина,** древног народа који већ око 60.000 година настањује Аустралију. Памет стаје пред чињеницом да су се легенде преносиле с колена на колено кроз толико миленијума и то преко цртежа. А изводили су их непознати уметници по пећинама, стенама, по сопственим телима користећи земљане боје окер и иловачу и биљне сокове Све по традицији предака, те слике говоре своје поруке геометријским облицима, игром равних и спиралних линија, тачкица и разних знакова.

Уметници почињу да израђују слике-поруке тек када дођу у четрдесете године живота, а то је за њих готово старост Али, потребно је дуготрајно учење док се уђе у све или готово све тајне Времена снова! Међутим, по стилу сваког уметника тачно може да се одреди коме племену он припада.

Велики преокрет догодио се седамдесетих година нашег века. Тада је један белац Џофри Бардон, очаран овим делима, покушао да их изнесе из њихових тамних и тајанствених скровишта пред очи целог света. И – успео је. Научио је ове аустралијске „наивце" да користе савремене сликарске боје и платно. Тако је њихова уметност остала нетакнута што се тиче значења, али је постала не само позната него и веома цењена, па су поједини сликари постали милионери, и то доларски.

А слике носе, како и треба, имена као што су „Медени мрав који сања", „Ему који сања", „Динго који сања"... Ништа необично, зар се све ово не догађа у Времену снова!

Припремила: М. Крступовић

Само су упућени у стању да докуче значење мотива на сликама Аборицина које све до једне говоре о боравиштима, кретањима и подвизима њихових предака.

ZMEX
VIDEO DISTRIBUTION

МАЛИ ГЛЕДАОЦИ ШИРОМ СВЕТА
ДОБИЛИ СУ СВОГ НОВОГ ЈУНАКА
ЊИХОВА СРЦА ОСВОЈИЛО ЈЕ
МАГАРЕНЦЕ КОЈЕ РАЗУМЕ ЉУДСКИ ГОВОР
ЊЕГОВО ИМЕ ЈЕ

КАДИШОН

Фантастичне приче о његовим многобројним узбудљивим авантурама сада су доступне и нама.Смештене су на високо квалитетној видео касети од 60 минута-укупно 5 епизода. У свакој од ових епизода Кадишон се сукобљава са новим проблемима које треба решити.Он то успешно и чини. Очаравајућа серија без насиља уз коју ће мали гледаоци кроз забаву и смех научити доста тога о животу.О едукативној димензији серије аутори су посебно водили рачуна. Техничка реализација овог пројекта задовољава највише стандарде.Сви вокали су синхронизовани на нашем језику.

ВИДЕО КАСЕТУ МОЖЕТЕ НАРУЧИТИ ОДМАХ !

НАРУЏБЕНИЦА

Овим неопозиво наручујем касету са цртаним филмом КАДИШОН по цени од 450 дин.

.....

.....
(Име и презиме-бр.личне карте наручиоца)

.....

.....
(Место, улица и број)
Уплату извршити на адресу:
НИП ПОЛИТИКА, ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК,11001 Београд, Македонска 29
Жиро рачун:60801-603-24875, уз обавезну назнаку: уплата за видео касету КАДИШОН
Наруџбеницу са једним примерком уплатнице пошаљите на горњу адресу

У року од 15 дана поштар ће Вам уручити касету

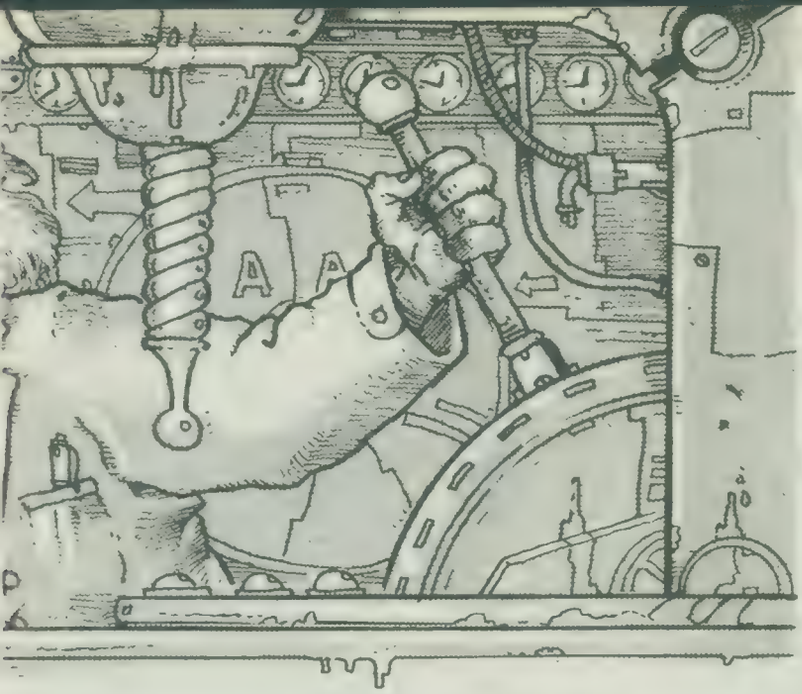

Илустровао: Добросав БОБ Живковић

В. Хилтон-Јанг

Пре него што се упутио у будућност, Вилијемс је купио једну камеру и један касетофон, а потом научио и дактилографију. Те ноћи, пошто је све било спремно, скували смо кафу, извукли боцу брендија и спремили чаше – све у знак његовог срећног повратка.

– Па, због ога – рекох ја. – И, не задржавај се превише!

– Не бој се, нећу – одврати он.

Пажљиво сам га посматрао: једва да је и трепнуо. Мора бити да се био савршено спустио истог оног тренутка када је узлетео. Није изгледао старији ни један једини дан; очекивали смо да ће на путу, можда, провести и неколико година.

– Па?

– Па – одврати он – попио бих мало кафе.

Сипао сам кафу обојици једва прикривајући нестрпљење. Пружајући му шољу, упитах поново:

– Па?

– Па, ствар је у томе што се не сећам!

– Не сећаш се? Баш ничега?

Он се за тренутак замисли, а онда жалостиво одговори: – Баш ничега!

– Али, шта је с твојим белешкама? Камером? Касетофоном?

Бележница му је била празна, казаљчица на камери и даље је стајала на нули, а касета чак није била ни стављена у касетофон.

– Али, забога, шта се догодило? – зацвилех. – Како је то могуће? Зар баш ничега не можеш да се присетиш?

– Могу да се сетим само једне једине ствари.

– Које?

– Све су ми показали, а потом сам био стављен пред избор: или да се, по повратку, свега сећам, или да све заборавим.

– И одабрао си да све заборавиш? Али, зар није необично да си...

– Стварно, зар не? – прекиде ме он. – Никако не престајем да се питам због чега сам начинио такав избор!

ЕНИГМАТИКА

Припремају: М. Јеленковић и З. Зељковић

УКРШТЕНЕ РЕЧИ

ВОДОРАВНО: 1. Енглески писац, аутор „Гуливерових путовања", 2. Сакупљање плодова, брање – Глас (тур.), 3. Зглоб на руци – Име најпознатије америчке гимнастичарке Ретон, 4. Неподаштавати – Спев, епос, 5. Завист – Наша република, 6. Козачки заповедник, 7. Урлик – Ознака за енергију, 8. Нула – Најјача боја у картама, 9. Житељи града бакра у Србији, 10. Есад од миља – Симбол индијума, 11. Смотра, 12. Скуп сродних ћелија у организму (мн.), 13. Обнављати сећање.

УСПРАВНО: 1. **Име и презиме глумице са слике,** 2. Рушити – Опадање нивоа мора (мн.), 3. Име и презиме певача црногорских народних песама, 4. Изотоп озона – Премда – Врста врбе, 5. Отац од миља – Гркокатолик, 6. Упишите: ањ – Срнеће месо – Саставна веза, 7. Аждаја, ала, 8. Симбол сумпора – Грчко слово, 9. Бразилска авиокомпанија, 10. Краљ из Жаријеве комедије – Ознака за обим, 11. Немачки фудбалски репрезентативац, Руди, 12. Војна формација.

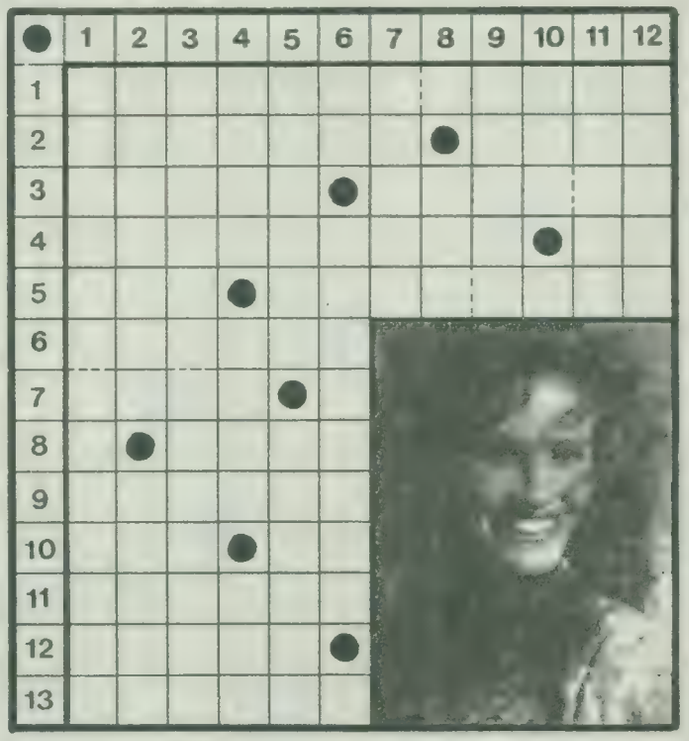

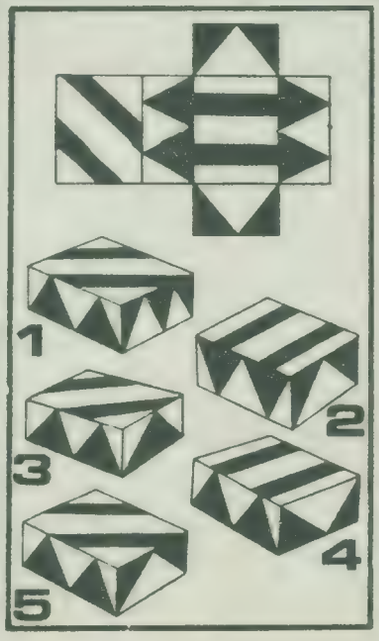

ОМОТАЧ

КОЈЕМ ГЕОМЕТРИЈСКОМ ТЕЛУ ПРИПАДА ГОРЊИ ОМОТАЧ?

РЕШЕЊА ЕНИГМАТИКЕ НА СТРАНАМА МАЛЕ ПОШТЕ

УСКОРО!
УСКОРО!
УСКОРО!

УСКОРО!
УСКОРО!
УСКОРО!

- 21 НАЈЛЕПША ПРИЧА НА СВЕТУ
- 280 СТРАНИЦА ВЕЛИКОГ ФОРМАТА
- 180 НЕЗАБОРАВНИХ ИЛУСТРАЦИЈА
- СТОТИНАК НАЈПОЗНАТИЈИХ ДИЗНИЈЕВИХ ЛИКОВА

У ЈЕДНОЈ КЊИЗИ **Disney ЦАРСТВО**

УСКОРО ИЗЛАЗИ ИЗ ШТАМПЕ У ИЗДАЊУ ИЗДАВАЧКОГ ПРЕДУЗЕЋА „ЗЕБРА"! КЊИГУ МОЖЕТЕ ПОРУЧИТИ ОДМАХ И ПЛАТИТИ У ДВЕ РАТЕ.

Испорука књиге октобра 91.

НАРУЏБЕНИЦА

Овим неопозиво наручујем књигу ДИЗНИЈЕВО ЦАРСТВО по претплатној цени од 1.400 динара (у две рате) или у једној рати 1.200 динара. Количина _____

_____

(Име, презиме и број личне карте)

_____

(Место, улица и број)

Уплату извршити на адресу: ИП ЗЕБРА, Београд, Дунавски кеј 11. Жиро рачун бр. 60803-603-24945

Наруџбеницу са једним примерком уплатнице послати на адресу: ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК, Македонска 29, 11001 БЕОГРАД.
Цена књиге у продаји биће најмање 2.400 динара.

КАКО СЕ ТО РАДИ ?

ПАЊШАНА ВРЕЋА - ЗЕЦ ПРАВИ

Велики мађионичар Худини је и сам сматрао да је тачка у којој илузиониста вади животињу из шешира изузетно занимљива. „Изгледа немогуће", говорио је „а ипак се ту нађе прави зец!"

Ово је један од најомиљенијих трикова на мађионичарским представама. Животиња не мора увек да буде зец, али начин извођења трика је мање-више увек исти. Мађионичар обично стоји иза сточића који је прекривен платном и на позорницу позове неког из публике и замоли га да завири у цилиндар који је постављен тако да му се отвор налази са горње стране. И док овај завирује у шешир хватајући га за обод, илузиониста из њега вади живог белог зеца

Овај трик захтева велику брзину и оштро око. Док се добровољац из публике пење на позорницу, мађионичар хвата цилиндар десном руком, а левом кроз отвор на столу извлачи врећицу од црног плиша која стоји обешена о клин на задњем делу стола. Затим иза шешира подиже врећицу у којој се налази зец пазећи да се то не примети. Пошто је гледалац завирио у цилиндар, мађионичар га десном руком окрене отвором према себи и левом руком хитро убацује у врећицу са зецом

Чим је то урадио, илузиониста истовремено хвата обод цилиндра и горњи део врећице левом руком, а десном врти по унутрашњости цилиндра да би показао како ту „ничег нема". У међувремену разговара с добровољцем из публике гледајући га у очи да би му скренуо пажњу са шешира, обема рукама подиже цилиндар изнад његових очију и замоли га да прихвати шешир

Док гледалац држи цилиндар, мађионичар брзо ставља обе руке унутра, отвара врећицу и десном руком извлачи зеца, док левом придржава врећицу, односно пази да не извири из шешира

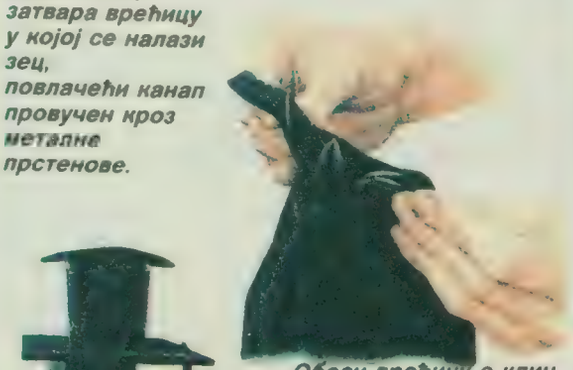

Мађионичар затвара врећицу у којој се налази зец, повлачећи канап провучен кроз металне прстенове.

Обеси врећицу о клин на задњој ивици стола, испод цилиндра, тако да је гледаоци не виде.

Публици показује празан цилиндар држећи врећицу иза њега.

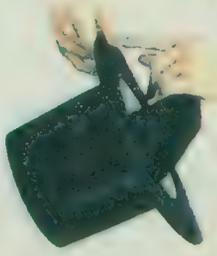

Десном руком окреће отвор шешира према себи, левом брзо убацује врећицу у цилиндар.

Док гледалац држи шешир, мађионичар кришом отвара врећицу...

... и извлачи зеца.

Уређује: Вито Недељковић

Кимеријци на клизаљкама

Да ли су клизаљке изум новијег датума или су их користили и наши преци? Да ли је нађено нешто што је слично данашњим клизаљкама?

МИЛАН
Вогошће

Совјетски археолози су недавно, истражујући једно налазиште из касног бронзаног доба у делти реке Сухој, открили два пара клизаљки. Припадале су Кимеријцима (старо трачко племе) који су живели у јужној Русији на северним обалама Црног мора. Овако старе клизаљке по свој прилици су много старије од оних које су раније откривене у археолошким налазиштима у Холандији и Данској.

Клизаљке нађене у Русији, судећи по величини, припадале су кимеријским дечацима. Направљене су од равних коњских костију и на себи имају рупице за провлачење кожних опута да би се причврстиле за стопала.

Лајка – први космонаут

Које је прво живо биће послато у свемир и када? Знам да је био мајмун, али који (шимпанза или неки други)?

Ј. ЕРДЕЉАН
Кањижа

Трећег новембра 1957. године Совјети су лансирали у Земљину орбиту други вештачки сателит „Спутњик II". У наточитој кабини налазио се и први свемирски путник – мали пас Лајка. Пошто је претходно прошла кроз обуку на Земљи, Лајка је знала да на одређене сигнале узима храну и удише кисеоник из

АХ, ТИ ПСИ!

Брат и ја имамо штене ирског сетера. Пошто желимо да му поклонимо сву негу и пажњу, молимо те да напишеш нешто о његовим основним особинама.

ДАНИЛО СТАНОЈЕВИЋ
Прокупље

Ирски сетер, или дугодлаки птичар, веома је цењен и омиљен пас. Постоје црвени и бели. Данас кинолози признају само црвене. Ово је, иначе, веома привржен пас, темпераментан, али добре ћуди. Веома је наклоњен деци.

Пошто брат и ја обожавамо псе, али необичне и ретке, као што је ши-цу, молимо вас да нам помогнете да набавимо штене ове расе.

МАРИЈА И МАРЈАН
Вучје

За штене ши-цуа (кинеског порекла) јавите се на телефоне: 024/22-356 и 054/41-361.

Желим да набавим штене немачког овчара, па вас молим да ми кажете где могу да га купим, као и да ми дате неке његове основне особине.

СНЕЖА
Т. Врбас

Особине немачког овчара су: пажљив, живахан, веран, добар чувар, способан за различиту дресуру, а по потреби може бити оштар и борбен. За куповину штенета обратите се на тел. 021/893-591 или 023/47-727; 018/847-958; 021/57-709; 021/623-645.

За многе који су се јавили и желе да набаве штене шкотског овчара дајемо телефоне: 015/11-342, 021/311-805, 025/79-819, 025/79-810.

Дајемо и неке основне карактеристике ове пасмине која потиче из Шкотске, (отуда и популарни назив шкотски овчар). Иначе, прави назив је дугодлаки коли. Достојанствен је, веран, интелигентан и према странцима уздржан.

Где могу да набавим штене пекинезера. Желела бих адресу неког одгајивача у Македонији.

МИРЈАНА СИМОВСКА
Тетово

Немамо адресе одгајивача пекинезера у Македонији, па нам нећеш замерити што дајемо телефон овог одгајивача који је прилично далеко од твог Тетова. Али, због овако љупког пса вреди се помучити. Телефон је: 025/723-070.

Илустровала: Драгана Јовчић

маске. Њен лет није дуго трајао. Већ после неколико дана уз храну је добила отровну пилулу да се не би мучила јер је сателит требало да остане у орбити и из ње шаље драгоцене податке.

Како побољшати памћење?

Студент сам и ваш верни читалац. Ускоро ме очекују важни испити па немојте да ми замерите ако вас замолим да ми помогнете. Однедавно сам веома одсутан, тешко памтим мада до сада нисам имао невоља са здрављем. Да ли постоји неко средство (пилуле или капи) за побољшање памћења?

ВЕДРАН
Панчево

За особе које су телесно и душевно здраве до сада није познат лек који би побољшао памћење. Вероватно је у питању тренутна незаинтересованост за предмете које мораш да савладаш, што није ништа необично, али јесте разлог за забринутост јер ћеш себе мало теже присилити да научиш оно што мора да се научи.

Можда је разлог свему овом нешто што нам ниси написао. Уколико си био искрен, онда је све ово пролазно, а могућа последица је – изгубљен испитни рок, што се, надамо се, неће догодити.

Илустровао: Љубомир Милојевић-Љубац

ТРАЖИМО ПРИЈАТЕЉЕ

Јелена Николић, Кнежевачка 103/49, 18000 Ниш, – 12 година, сакупља постере и салвете.

Сандра Ђударић, Иве Лоле Рибара 1, 72000 Зеница – 12 година, идоли су јој Џејсон Донован и Том Круз, сакупља сличице ових певача, налепнице, украсна писма, блокчиће и салвете.

Manuela Tintor, Bachhaldenstrasse 25, CH-5620 Zufikon, Schweiz – 13 година, живи у Швајцарској, дописивање на српскохрватском и немачком, воли групе „New kids on the block", „Big fun", „Bangles", воли да чита, свира клавир, игра тенис, плива...

Стјепан Пешти, Вјенац VI СУК-а 103, 54000 Осијек – 15 година, дописивао би се са свима које занима BMX-спорт, воли рок музику, сакупља постере.

Петар Муњаковић, Љ. Гаја 13, Жерјавинец, 41260 Сесвете – воли спорт, сакупља постере и налепнице.

Марина Јованчевић, Браће Милановић 6, 59300 Книн – 12 година, сакупља налепнице, значке, украсна писма и оловке.

Тања Цветиновић, Бошка Бухе 8/14, 23000 Зрењанин – 15 година, воли музику (највише Џејсона Донова), путовања.

РЕШЕЊЕ ЕНИГМАТИКЕ

УКРШТЕНЕ РЕЧИ – ВОДОРАВНО: Џонатан Свифт, убирање, абер, лакат, Мери Лу, ироничати, еп, јал, Црна Гора, атаман, рика, е, о, адут, Борани, Есо, ин, ревија, ткива, сећати.

ОМОТАЧ број 5

YU ISSN 0032-339X

ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК

БРОЈ 2075

Први број Политикиног Забавника изашао је 28. фебруара 1939. године

Директор НИП „Политика"
др Живорад Миновић

Главни и одговорни уредник
Зефирино Граси

Помоћник главног уредника
Славољуб Кецић

Уредник стрипа
Мирјана Маринковић

Ликовно графички уредник
Соња Јашовић

РЕДАКЦИЈА:
Диего Варагић, Олга Вукадиновић, Бојана Дожић, Светлана Ивановић, Мина Илић, Мирјана Крстуловић, Иван Лончар, Петар Милатовић, Вера Милићевић, Весна Минић, Нада Невајдић, Вито Недељковић, Биљана Орловић, Љубомир Патрногић, Весна Софреновић, Војислав Стаменовић, Недељка Сташић, Даринка Тодоровић, Миленко Тодоровић и Бранислава Црномарковић.

ТЕХНИЧКА РЕДАКЦИЈА:
Душан Глушац, Радоје Савић, Зоран Петканић и Радана Весовић

СЕКРЕТАРИЈАТ:
Јованка Војводић, Олгица Стаменић и Зорица Филиповић

Издаје и штампа НИП „ПОЛИТИКА" – редакција „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК" Македонска 29, 11001 Београд, Поштански фах 124. Телефони: секретаријат 324-471, редакција 324-483, техничка редакција 326-620, централа 324-191 и 325-761, претплата: 328-776. Рукописи, фотографије и цртежи се не враћају. Огласна агенција: Македонска 35/1, тел. 322-711. На основу мишљења Републичког секретаријата за културу СР Србије, број 413-2973-02 од 22. I 1973. године не плаћа се порез на промет.

ПРЕТПЛАТА ЗА НАШУ ЗЕМЉУ:
Месечна 148,00 динара, тромесечна 444,00 динара, полугодишња 888,00 динара, годишња 1.776,00 динара.

ПРЕТПЛАТА ЗА ИНОСТРАНСТВО:
Месечна 296,00 динара, тромесечна 888,00 динара, полугодишња 1.776,00 динара, годишња 3.552,00 динара.
Претплата се врши на жиро-рачун број 60801-603-24875, уз обавезну назнаку НИП „Политика" – ПРЕТПЛАТА НА ЛИСТ „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК"

ПРЕТПЛАТА ЗА ИНОСТРАНСТВО У СТРАНОЈ ВАЛУТИ – ГОДИШЊА:

САД	USD	152.–
СР НЕМАЧКА	DEM	273.–
ШВЕДСКА	SEK	988.–
ФРАНЦУСКА	FRF	923.–
ШВАЈЦАРСКА	CHF	235.–

Уплате из иностранства слати на девизни рачун НИП „Политика" код БЕОГРАДСКЕ БАНКЕ, Деоничарско друштво, Главна филијала, „ИНВЕСТБАНКА" – Београд, на рачун број: 30811-623-63-257310-999-00054, уз обавезну назнаку: ПРЕТПЛАТА НА ЛИСТ „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК"

ИМПРЕСУМ (латински IMPRESSUM), штампана ствар, штампање, по закону обавезно означавање имена издавача и уредника, одговорних за садржину часописа.

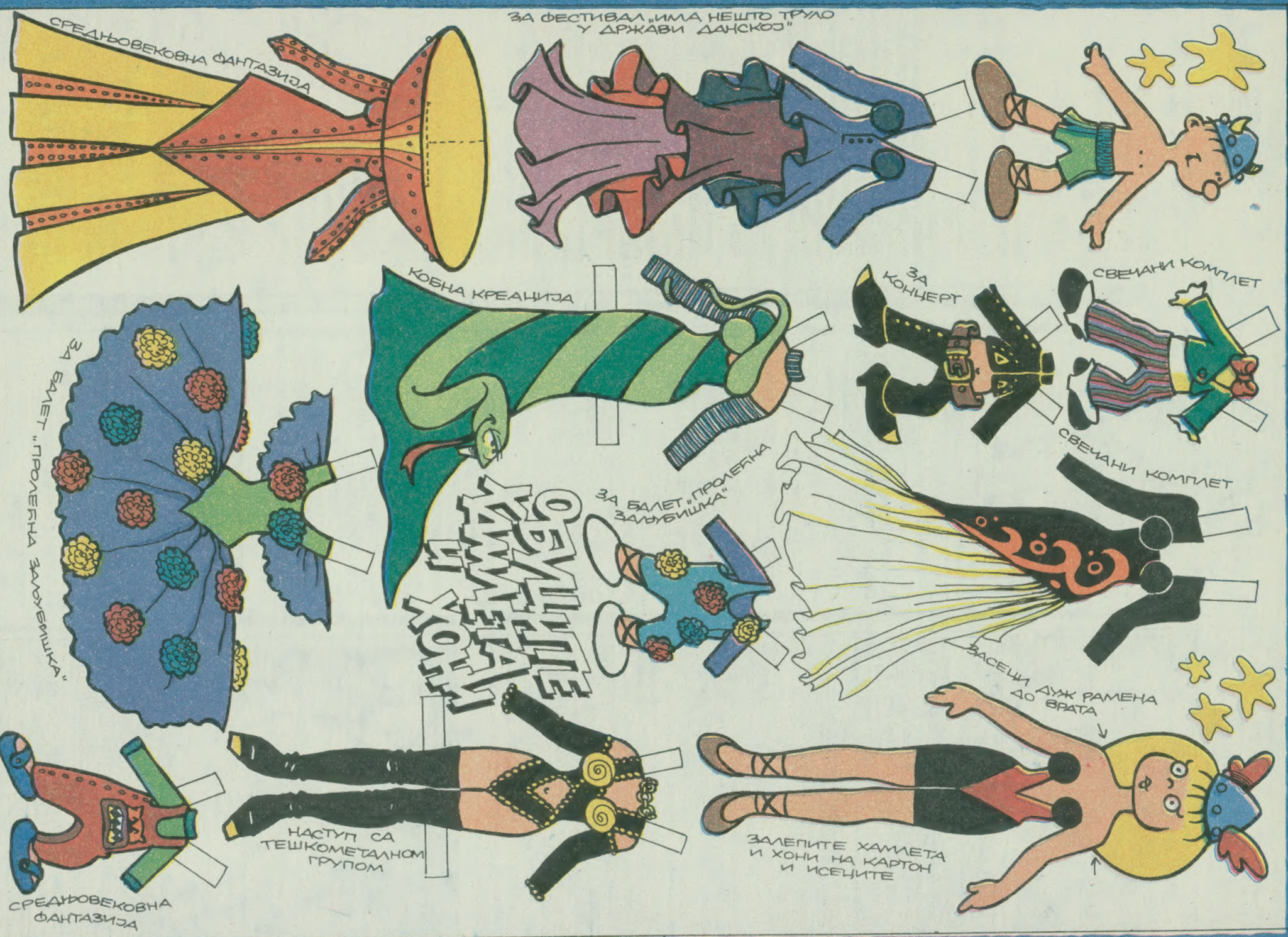
СРЕДЊОВЕКОВНА ФАНТАЗИЈА
ЗА ФЕСТИВАЛ „ИМА НЕШТО ТРУЛО У ДРЖАВИ ДАНСКОЈ"
КОБНА КРЕАЦИЈА
ЗА КОНЦЕРТ
СВЕЧАНИ КОМПЛЕТ
ЗА БАЛЕТ „ПРОЛЕЋНА ЗАЉУБЉИШКА"
ЗА БАЛЕТ „ПРОЛЕЋНА ЗАЉУБЉИШКА"
СВЕЧАНИ КОМПЛЕТ
ЗАСЕЦИ ДУЖ РАМЕНА ДО ВРАТА
НАСТУП СА ТЕШКОМЕТАЛНОМ ГРУПОМ
ЗАЛЕПИТЕ ХАЈМЕТА И ХОНИ НА КАРТОН И ИСЕЦИТЕ
СРЕДЊОВЕКОВНА ФАНТАЗИЈА
ОБУЋИТЕ ЛУТКЕ ХАЈМЕТА И ХОНИ

СИМУЛТАНКА БАРОНА МИНХАУЗЕНА

У историји је забележено име Карла Фридриха Хијеронима Минхаузена (1720-1797), немачког племића и пустолова, коњичког официра, који је забављао пријатеље својим невероватним доживљајима пуштајући машти да лепрша колико јој воља! Ове приче најбујније маште у којима је јахао ђуле, па у ваздуху прелазио на друго, у којима је коње (не шаховске!) стављао у џепове, па их држећи их за гриву извлачио из мочваре и многе друге немачки емигрант Р. Е. Распре сабрао је и објавио на енглеском 1785. у Оксфорду, а немачки песник Готфрид Аугуст Биргер превео их је на немачки. Минхаузен је стигао и на филм, и то више пута, а ни у шаху није остао непознат.

Прича говори о симултаној утакмици коју је играо барон Минхаузен, о његовим вратоломним комбинацијама и жртвама, али и о поштеним победама.

Како је Минхаузен побеђивао и како се спасавао, причају ови дијаграми.

На прва два дијаграма су позиције у којима је, наравно, Минхаузен бели. Оне су за њега изгубљене, али он налази начина да у једном потезу, без покретања фигура, победи противника.

Како је то постигао? Ако се нисте сетили, ево одговора. Минхаузен је спојио табле својих партнера (бр. 1 и бр. 2) и, на њихово изненађење, саопштио им:

– Господо, овог часа обојицу одједном матирам!

И заиста, ловац са дијаграма број 1 и топ са дијаграма број 2 одједном су оживели и истовремено матирали по једног црног краља!

На реду је била партија у којој је играо против двојице консултаната и они су игру превели у добијену завршницу. Један од њих му је рекао: – Сада би било који од нас двојице могао да вас победи.

Минхаузен се само насмејао и брзопотезно начинио реми за шта му је требало само мало снаге и вештине. Шаховска табла је физички подељена на два једнака дела и – оба краља су у пату. Значи, реми јер је табла подељена по средини (бр. 3), па одступницу и белом и црном краљу омета по један пешак из супротног табора.

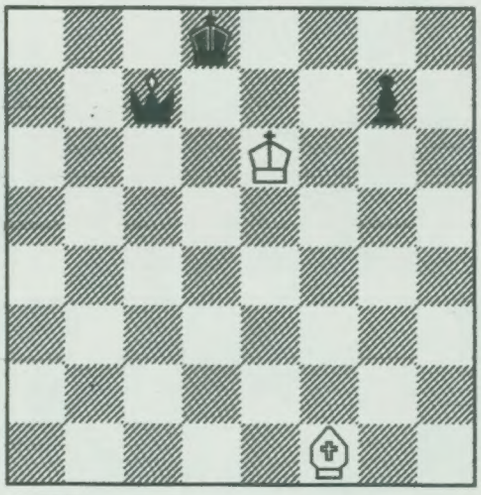

бр. 1.

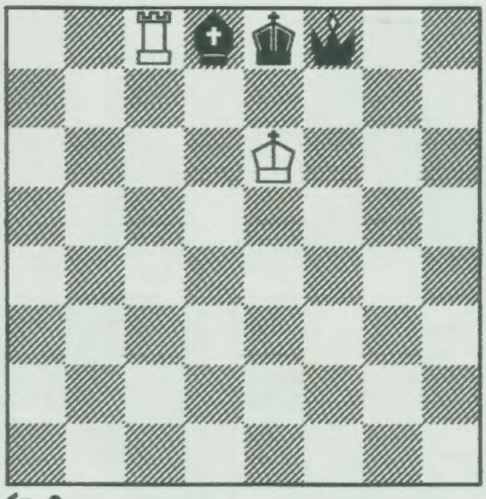

бр. 2.

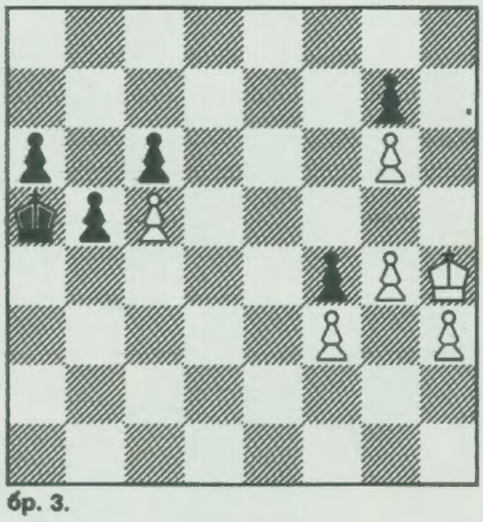

бр. 3.

НЕОБИЧАН ПОРАЗ

Сваке године, крајем старе и почетком нове, о Божићу, одржавају се у Хестингсу (Енглеска) традиционални турнири у више група. Зато се тамо нађу, у некој од последњих група, и најмлађи и најстарији. Велики број шахиста из целог света је прилика да се са таквих такмичења забележи понека необичност. Тако је било и на најновијем турниру у Хестингсу.

У једној од споредних група играо је десетогодишњи, талентовани шахиста по имену Николај (син Немаца који су се из Совјетског Савеза преселили у Немачку). Пажњу је привлачила његова партија против даме у годинама, која је носила наочаре и имала мало већи нос, како ће показати крај ове приче. Николај је створио матне претње краљу своје супарнице, а она се дубоко замислила и толико дубоко нагнула над шаховском таблом – да је носем додирнула сопственог краља! Тако нешто није забележено у шаховским аналима. Малишан је помислио да је то један од видова на који ексцентрични партнери предају партију, па је учинио грешку. Николај је зауставио свој сат и то је било равно предаји. Судија је њему записао нулу!

Припремио
Славко Домазет

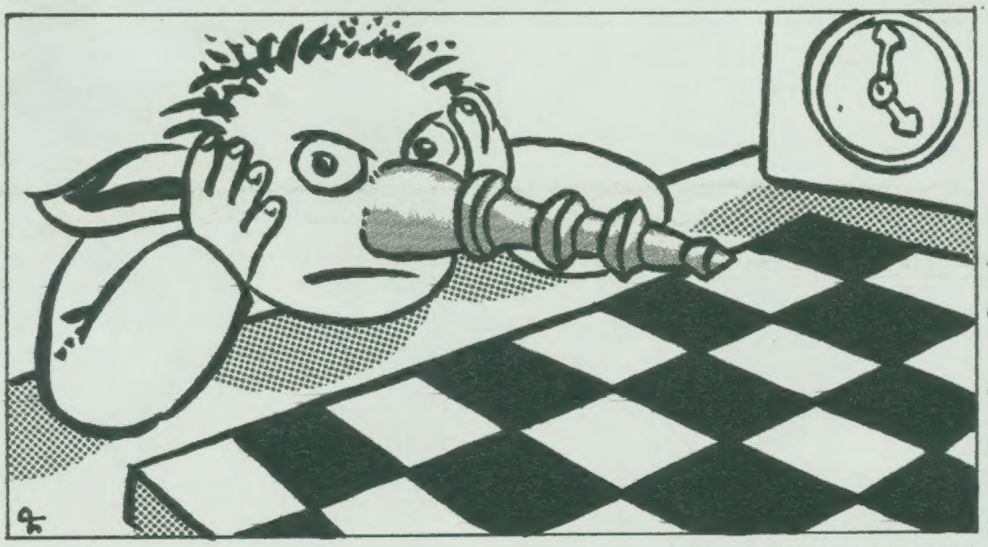

Илустрово: Растко Ћирић

WALT DISNEY
МИКИ